

Contents	တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်	ကဘျဲးဟ့ၤ
I. Introduction	- တၢ်ကတိၤလၢညါ)	2
II. Inspiration & Authority	- လံာ်စီဆံ့မ့ၢ်လံာ်လၢအထိးဘၣ်ပှၤဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်မိၤ	3
A. Affirmations	- တၢ်မၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးကွၢ်).....	3
1. Twelve Disciples	- ကစၢ်ခရံၣ်အပျဲၣ်အဘီၣ်တဆံၣ်က.).....	3
2. Apostle and Prophets	- တၢ်မၤဖိ ဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်).....	4
3. New Testament Books	- လံာ်စီဆံ့အသီ).....	5
B. Clarifications	-တၢ်မၤန့ၢ်ပၤဂ့ၢ်ဒါထီၣ်.....	6
1. Inspiration	- လံာ်စီဆံ့အတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤ.....	6
2. Authority	- လံာ်စီဆံ့အတၢ်စိတၢ်ကမီၤ.....	8
III. Continuities & Discontinuities	- တၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးဒီး တၢ်လၢအတဘၣ်ထွဲဆဲးဒီးပှၤတဖၣ်	10
A. Epochal	-တၢ်ဆၢကတီၢ်တစီၤဘၣ်တစီၤ.....	11
1. Continuities	- တၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတဖၣ်.....	12
2. Discontinuities	- တၢ်တဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်.....	12
B. Cultural	- တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ.....	14
1. Continuities	- အတၢ်လီၤပလိာ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတဖၣ်.....	14
2. Discontinuities	-တၢ်လၢအတဘၣ်ထွဲလီၤပလိာ်ဆဲးလိာ်သးတဖၣ်.....	15
C. Personal	- နီၣ်တကၤအတၢ်ဆိကမိၣ်၊ အတၢ်ဘၣ်ထွဲ.....	16
1. Continuities	- နီၣ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတဖၣ်.....	16
2. Discontinuities	- နီၣ်ကစၢ်အတၢ်တဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတဖၣ်.....	17
III. Conclusion	- တၢ်ကတိၤလၢခံ.....	18

Kingdom and Covenant in the New Testament

ကစ၍ယူၤအဘိအမုၢ်ဒီးအတၢ်အာၣ်လီၤအိၣ်လီၤလၢလံာ်စီဆုံအသီပူၤ

Lesson One/ တၢ်မၤလိ (၁)

Why study New Testament Theology?

ဘၣ်မနုၤ ပတၢ်မၤလိ ယူၤဂ့ၢ်ပိညါလၢ လံာ်စီဆုံအသီပူၤလဲၣ်.

INTRODUCTION (တၢ်ကတိၤလၢညါ)

အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤလိတၢ်တခါလၢအိၣ်လီၤလၢလံာ်လၢအမ့ၢ်ဘိမုၢ်ဒီးတၢ်အာၣ်လီၤအိၣ်လီၤလၢလံာ်စီဆုံအသီပူၤ,လၢလံာ်ဝဲအံၤအပူၤန့ၣ်ပကမၤလိဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဘးဒီးယူၤဂ့ၢ်ပိညါအိၣ်ပညါ,ဒီးကစ၍ယူၤအဂ့ၢ်အကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢလံာ်စီဆုံအသီအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တၢ်တခါလၢပကမၤလိဃုသ့ၣ်ညါသကိးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ,ဘၣ်မနုၤလၢပတၢ်မၤလိယူၤဂ့ၢ်ပိညါလၢလံာ်စီဆုံအသီပူၤလဲၣ်.လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤအဖီခိၣ်ပကမၤလိဃုသ့ၣ်ညါထံၣ်အါထီၣ်ယီၤထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်လၢလံာ်စီဆုံအသီအပူၤဒီးပကမၤလိလီၤအးလီၤပသးလၢပတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂တံၢ်မသး ၂:၁၅အပူၤ,တၢ်မၤဖိစီၤပီလူးတဲဘၣ်ဘးတၢ်လၢတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပကမၤလိအါထီၣ်လံာ်စီဆုံအသီအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢပကမၤဘၣ်မၤအိၣ်ဆူၣ်ဒီးတမ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢအညိညါဖိဘၣ်န့ၣ်လီၤ.စီၤပီလူးတဲဝဲဒ်အံၤ...“**ကျဲးစးကဲထီၣ်လၢပုၤဘၣ်ယူၤအသး,ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအမဲာ်ဆူးအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်,ပုၤနီၤဖးတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအကလုၢ်အကထါအဆၢတီတီလီၤလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.**” (၂တံၢ် ၂:၁၅)

နီၢ်နီၢ်တခါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတနီၤလၢလံာ်စီဆုံအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပန့ၣ်ပကမၤလိဘၣ်အိၣ်ညိညါဖိန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢစီၤပီလူးအဲၣ်ဒီးဒူးသ့ၣ်နီၣ်ပုၤလၢတဘျီတခါတၢ်မၤလိလံာ်စီဆုံအသီအံၤတမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လၢအညိကိးဘျီဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.စီၤတံၢ်မသးမ့ၢ်ပုၤတၢ်မၤဖိလၢကဘၣ်ဖဲစ့ၣ်ကျဲးပုၤဒီးကဘၣ်တဲတၢ်ကတိၤလၢအမ့ၢ်အတီန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကတိၤ “ပုၤမၤတၢ်ဖိ” လၢဟူးလ့ၣ်ကျိၣ် (Greek)အိၣ်ပညါမ့ၢ်ဝဲပုၤလၢအဘၣ်မၤတၢ်လၢနီၢ်ခိးန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.စီၤပီလူးက့ၢ်ဟ့ၣ်ဒိက့ၢ်လၢတၢ်ကတိၤယူၤဂ့ၢ်ပိညါလၢအမ့ၢ်“ပုၤမၤတၢ်ဖိ”အံၤကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢကစ၍ယူၤအဂီၢ်,တဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအကၢၣ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ.အသိသတးဒီး တၢ်မၤလိယူၤဂ့ၢ်ပိညါလၢလံာ်စီဆုံလီၢ်လံာ်မ့ၢ်ကိထဲန့ၣ်ဒီး ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပကမၤလိတၢ်မနုၤလဲၣ်?

ပမ့ၢ်က့ၢ်က့ၢ်လၢစီၤပီလူးအတၢ်ကွဲးန့ၢ်စီၤတံၢ်မသးတၢ်ပရၢအပူၤပကထံၣ်ဘၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်တခါလၢအလီၤထူးန့ၢ်ပသးဒိၣ်မးလီၤ.လၢအတၢ်ကွဲးလံာ်အပူၤစီၤပီလူးတဲဝဲကစ၍ယူၤကလုၢ်ကထါမ့ၢ်ဝဲကစ၍ယူၤအနီၢ်ကစ၍အတၢ်ကသိ,ဒီးကစ၍ယူၤဟ့ၣ်လီၤပုၤန့ၣ်လီၤ.ဒီးစီၤပီလူးတဲဘၣ်ကဒီးစီၤတံၢ်မသးလၢကဘၣ်မၤလိဝဲကစ၍ယူၤကလုၢ်ကထါအံၤဆူၣ်ဆူၣ်ဒီးစီၢ်မူစီၢ်ဂဲၤအိၣ်လီၤလီၤဘျီဘျီလၢအတၢ်အိၣ်မူပုၤ ဒ်အမ့ၢ်ပုၤလၢအမၤတၢ်လၢကစ၍ယူၤအဂီၢ်တတၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ.ကစ၍ယူၤကလုၢ်ကထါအံၤဒူးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးပုၤလၢကစ၍ယူၤအတၢ်အာၣ်လီၤအိၣ်လီၤတၢ်ဒီးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိဒီးကစ၍ယူၤအတၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဆဲးကျိးလိာ်သးဒီးပဝဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးကစ၍ယူၤကလုၢ်ကထါအံၤ ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးပဝဲ မူဒါလၢ ပကဘၣ်မၤထွဲပာ်ထွဲအိၣ်မူထွဲအိၣ်န့ၣ်လီၤ.ခီဖျိလၢကစ၍ယူၤဟ့ၣ်ပုၤအကလုၢ်ကထါလၢဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤအံၤအပူၤမ့ၢ်ဒ်သိးပကဖးဘၣ်ဒီးန့ၢ်ပကဘၣ်အသိးဒီးကတိၤတၢ်ဒီးပုၤလၢအကွဲးလံာ်စီဆုံသ့ၣ်တဖၣ်အသိးဒီး ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပမူပဒါတခါ ပကဘၣ်မၤလိဃုသ့ၣ်ညါအါထီၣ်အံၤလၢပတၢ်အိၣ်မူပုၤန့ၣ်လီၤ.ပကဘၣ်မၤလိလံာ်စီဆုံအတၢ်ကတိၤအကျိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, အတၢ်စံၣ်စီၤတဲစီၤသ့ၣ်တဖၣ်,လံာ်စီဆုံအတၢ်ကွဲးဒ်အမ့ၢ်ထါသ့ၣ်တဖၣ်,ခီဖျိလံာ်စီဆုံအံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးအံၤလၢအကျိၣ်အကျိၣ်အါထီၣ်န့ၣ်လီၤ.ပကမၤလိဃုသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးပုၤကွဲးလံာ်စီဆုံအသိးသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဒူးဘၣ်ထွဲက့ၢ်ဒီးလံာ်စီဆုံအလီၢ်လံာ်အတၢ်ကွဲးသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.စီၤပီလူးတဲဘၣ်စ့ၢ်ကိးစီၤတံၢ်မသးလၢကစ၍ယူၤကလုၢ်ကထါအံၤ မ့ၢ်စ့ၢ်ကိး သးစီဆုံအတၢ်ထိးဘၣ်အသိးဒီး ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒ် စီၤတံၢ်မသးအသိး ပကမၤလိပံးန့ၢ်အိၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဒီးပာ်ဖျါထီၣ်ပသးလၢပမၤလိလံာ်စီဆုံအသိးအံၤဒီး တၢ်မၤလိလံာ်စီဆုံအံၤကဘၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ ပဝဲပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အစုပူၤစ့ၢ်ကိးလီၤ.

(Dr. Greg Perry)

ကျွန်ုပ်တို့ခံဘိလောပတော်ဗုဒ္ဓသွန်ညါနဂါးဘဉ်းဒီး ဘဉ်မနုပဘဉ်မာလိယွာဂုဂိညါလုလံာ်စီဆုံအသိအံာ်န့လီၤ။ ကျဲတတဘိလော အမုာ်ဝဲ လံာ်စီဆုံလုပမာလိအံာ်မုာ်တဂါ တခါ လာ အထိးဘဉ်ပသး, “ထိးဟူးထိးဂဲပသး”(inspiration)ဒီး မုာ်လံာ်စီဆုံလုအိဉ်ဒီး “တဂါစိတဂါကမီၤ”(authoritative)န့လီၤ။ ဒီးခံခါတခါလုအမုာ်ဝဲတဂါလုအတုတဂါဒီးပုဒီးအတဂါ ဘျါးစဲလိာ်သးလုအခါဆာကတီၢ်လုပပုတဂါပုဒ်တအိဉ်ဒ်. အသိဒီး မိပကမာလိဒီးဗုထံာ်သွန်ညါဘဉ်းဒီး လံာ်စီဆုံအံာ်မုာ် လံာ်လုအထိးဘဉ်ပုဒီးအစိကမီၤဒိဉ်န့တက့ၢ်.

INSPIRATION AND AUTHORITY (လံာ်စီဆုံမုာ်လံာ်လုအထိးဘဉ်ပုဒီးအိဉ်ဒီးတဂါစိတဂါမီၤ)

လုပတဂါမာလိလံာ်စီဆုံအသိ အတဂါစိတဂါကမီၤဒီးအတဂါထီဉ်ဟူးထီဉ်ဂဲပုဒ်အံာ် ပကဘဉ်ပာ်သးလုလံာ်စီဆုံအံာ် မုာ်ဝဲတဂါနီၢ်နီၢ်တခါလု အထိးဘဉ်ပုဒီးအစိကမီၤဒိဉ်ဝဲနီၢ်နီၢ်န့လီၤ. ဒီးပကမာလိစ့ၢ်ကီးလံာ်မဲာ်ဖျါၣ်လုအမုာ် “အထိးဘဉ်ပု” ဒီး “အစိကမီၤအိဉ်” အခိပညါလီၤတံာ်လီၤဆဲးန့လီၤ.

AFFIRMATIONS (တဂါမာလိတံာ်လီၤဆဲးက့ၢ်)

ဖဲလုပတဂါမာဖိသ့တဖဉ်က့ၢ်က့ၢ်သမံသမိးလီၤက့ၢ်အသးဘဉ်းဒီးလံာ်စီဆုံလုအထိးဘဉ်ပု, အိဉ်ဒီးတဂါစိတဂါ ကမီၤအံာ် အဝဲသ့တဖဉ် ကက့ၢ်ကဒါက့ၢ်ဝဲဖဲ (၂တံာ်မသး ခုး၁၆)အပု, ဖဲစီပီလူးကွဲးဝဲဒ်အံာ်...ကယဲာ်တဂါကွဲးအသးခဲလုာ် န့ၣ်, ကွဲးအသးလုပပုအသးစီဆုံ, ဒီးဂုလုသိဉ်တဂါသိတဂါအဂီၢ်, လုပသ့လီၤတဂါအဂီၢ်, လုပသိဉ်လိန့ၣ်လိတဂါလုတဂါတီတဂါ လီၤအပုအဂီၢ်န့လီၤ.

ဖဲအံာ်ပကထံာ်ဘဉ်လု စီပီလူးဟံးန့ၣ်ဝဲတဂါကတီၢ်လုအမုာ် လံာ်စီဆုံအတဂါထိးဘဉ်ပု, ဖဲလုအဝဲတဲဝဲလု.. ကယဲာ်တဂါကွဲးအသးခဲလုာ်န့ၣ်ကွဲးအသးလုပသးစီဆုံအတဂါသိဒီးအတဂါဟံးစုန့ၣ်က့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲစီးကါဝဲစ့ၢ်ကီးတဂါကတီၢ်လု အမုာ်ယွာကလုာ်ကထါလုအိဉ်ဒီးတဂါစိတဂါကမီၤ, တဂါစိတဂါကမီၤဒ်အမုာ်တဂါသိဉ်တဂါသိ, တဂါပသ့လီၤတဂါ, တဂါသိဉ်လိန့ၣ်လိတဂါ လုတဂါတီတဂါလီၤအပုသ့တဖဉ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံာ်မုာ်တဂါလုအရ့ဒိဉ်ဝဲလုပတဂါမာဖိသ့တဖဉ်အဂီၢ်လုကန့ၣ်ဝဲလုကစါ ယွာကလုာ်ကထါအံာ်မုာ်တဂါလုအထိးဟူးထိးဂဲပုဒီးအိဉ်ဒီးတဂါစိတဂါကမီၤ လုအတဂါမာတဂါသးခုကစီဉ်ပုန့ၣ်လီၤ. ၂တံာ်မသး ခုး၁၅, စီပီလူးကွဲးဝဲဒ်အံာ်.. ဒီးလုနမုာ်ဖိသ့လံာ်လံာ်န့ၣ်န့ၣ်ညါတဂါကွဲးအသးစီဆုံတဖဉ်, လုအကဒုးက့ၢ်သ့က့ၢ်ဘဉ်န့ၣ်, တုၤလုတဂါအုဉ်က့ၢ်ဒိဉ်က့ၢ်န့ၣ်လုတဂါန့ၣ်ယုဉ်ကွဲးခရံာ်အသိန့ၣ်သ့လီၤ (၂တံာ်မသးခုး၁၅).

တဂါတဲဘဉ်ပုဆူဉ်ဆူဉ်ဖဲအံာ်, ကစါယွာကလုာ်ကထါစီဆုံစီပီလူးကတီၢ်ဝဲလုအတဂါဆိကမိဉ်အပုဖဲအံာ်န့ၣ်, စီတံာ်မ သးသ့ညါတုာ်လံာ်စီဆုံလုအမုာ်ဖိသ့လံာ်လံာ်န့ၣ်တမုာ်ထဲလုလံာ်စီဆုံအလီၤလံာ်တဘျီဖါဘဉ်မုမုာ်တခါလံာ်စီဆုံအသိစ့ၢ် ကီးလီၤ. အသိသတးဒီးဘဉ်မနုလုပတဂါပုဒ်ကစါခရံာ်အံာ်သ့တဖဉ်လုအတဂါဖဲတဂါမာပုတဘျီဘျီယုထီဉ်ဝဲလံာ်စီဆုံအလီၤ လံာ်ဒီးဒုးဘဉ်ထွဲဗုဉ်ဝဲဒီးစီပီလူးတဂါကွဲးအံာ်ဒီး ဟံးဖျါထီဉ်လံာ်စီဆုံဒ်အမုာ်လံာ်လု အထိးဘဉ်ပုဒီးအိဉ်ဒီးတဂါစိတဂါကမီၤလဲဉ်?

ပကက့ၢ်သကီးတဂါဂုာ်(၃)ခါဖိလုကမာစၢ်ပုလုပတဂါနဂါးဘဉ်းဒီးလံာ်စီဆုံလုအထီဉ်ဟူးထီဉ်ဂဲပုဒီးအိဉ်ဒီး တဂါစိတဂါကမီၤဖဲအံာ်. တဂါတခါလုပကွာ်ထံသကီးကစါခရံာ်အတဂါဗုထုအပျဲအဘိဉ်တဆံခံက. ခံခါတခါလုအမုာ်ပကက့ၢ် သကီးတဂါမာဖိဒီးဝဲသ့တဖဉ်အတဂါဖဲတဂါမာ. သုခါတခါလုအမုာ်တဂါမာလီၤတံာ်လီၤဆဲးက့ၢ်လံာ်စီဆုံအသိတဘျီအံာ်အတဂါ ထိးဘဉ်ပု ဒီးအတဂါစိတဂါကမီၤ.

အသိသတးဒီးမိပကွာ်သကီးတဂါတခါလုကစါခရံာ်အပျဲအဘိဉ်တဆံခံကအတဂါတုာ်လီၤအာၣ်လီၤလုလံာ်စီဆုံ အသိဒ်အမုာ်လံာ်လုအိဉ်ဒီးတဂါစိတဂါမီၤဒီး ထိးဘဉ်ပုန့ၣ်လီၤ.

Twelve Disciples (ကစါခရံာ်အပျဲအဘိဉ်တဆံခံက)

ဒ်ကစါယွာဗုထုအပုဗုထုအစုၤဒ်စုၤကလုအံာ်စုလုဖိအကလုာ်ဒုဉ်အကျဲအသိး, ကစါခရံာ်ကီးထီဉ်စ့ၢ်ကီးအပု တဂါမာဖိတဆံခံကစ့ၢ်ကီး. လံာ်တဂါသးခုကစီဉ်တဲဘဉ်ပုလီၤတံာ်လီၤဆဲးလုကစါခရံာ်ဗုထုအပုတဂါမာဖိတဆံခံကဒီးတဂါမာဖိ လုအဂုအကတဖဉ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဖဲလံာ်ယီၤဟဉ်၁၆းသုတဲဘဉ်ပုဘဉ်းကစါခရံာ်အတဂါကတီၢ်တဂါဒီးအပျဲအဘိဉ်တဆံခံက န့ၣ်လီၤ.

“မုမ့်ၵ်းသးလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်တီၣ်န့ၣ်,တူၢ်အဟဲဝဲဒီး,ကဆၢသုလၢတၢ်မုၢ်တၢ်တီၣ်ခဲလၢၣ်အပူၤလီၤ.အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ,
တကတၢ်ဘၣ်လၢအဂ့ၢ်ဒ်ဝဲဘၣ်.မုမ့်ၵ်းဖဲဒ်အန့ၢ်ပူၤတၢ်ဒီး,ကကတၢ်ဝဲဒီးကစံၣ်တဲၤတဲလီၤသုတၢ်လၢအကဟဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”
ယၢ်ဟ့ၣ် ၁၆:၁၇)

လံာ်စီဆံၣ်တဆၢဝဲအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်လၢကစၢ်ခရံၣ်အပျီၣ်အဘီၣ်တဖၣ် ကဘၣ်မၤလိၣ်န့ၣ်ဒ်ဒီးဝဲဒ်အါမးလီၤ.
အဃိသတးဒီး“သးလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်တီၣ်”ကဟဲဝဲဒီးပၤဆၢပံးစုန့ၣ်ကျဲၤမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်လၢကမၤသးခါဆူညါ
သ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်မုၢ်တၢ်တီၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပကထံၣ်ဘၣ်ဖဲအံၤလၢ ကစၢ်ခရံၣ်ဟ့ၣ်စီဟ့ၣ်ကမိၤဒီးဃုထၢအပျီၣ်အဘီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
လၢကလဲၤသိၣ်လိပူၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီဖျါသးစီဆံၣ်အတၢ်မၤစၢၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤမုၢ်တၢ်တဲခါလၢ အလီၤပလိၣ်လိာ်သးဒီး
ပတၢ်န့ၣ်လၢအမ့ၢ် လံာ်စီဆံၣ်အသီအတၢ်ထိးဘၣ်ပူၤ ဒီဖျါသးစီဆံၣ်အတၢ်ထိးဘၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ခဲအံၤ,တၢ်မၤဖိစီပီလူး,လၢအမ့ၢ်ပူၤအတၢ်ကွဲးအါတကလၢလံာ်စီဆံၣ်အသီအပူၤဒီးပမ့ၢ်ကွၢ်အဝဲတမ့ၢ်ဒ်လဲၤကစၢ်ခရံၣ်
အပျီၣ်အဘီၣ်တဆံၣ်ကအကျါတကန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်သန့ၣ်ကလံာ်စီဆံၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်မၤဖိစီပီလူးမ့ၢ်ပူၤတၢ်မၤ
ဖိတကလၢအဒိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤဒီးအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢကစၢ်ယွၤမၤလီၤအါန့ၣ်တူၢ်သိးထံးလိာ်သးဒီးကစၢ်ခရံၣ်အပျီၣ်အဘီၣ်
တဆံၣ်ကစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ (မၤတၢ် ၁:၂၁-၂၂). ဒီဖျါလၢတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤအဃိသတးဒီး စီလူၤကၢ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲစီပီလူးအတၢ်လဲၤဒီဖျါ
ဘၣ်သဂၢ်ဒီးကစၢ်ခရံၣ်လၢဂ့ၢ်ဒ်အမ့ၢ်စ့ၢ်အကျါဖိခိၣ်ခံၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်တဘျီဖဲ-လံာ်မၤတၢ်ဂ့ၢ်-၁၉ဒီးမၤတၢ် ၂၆:၉-၁၈အပူၤန့ၣ်
လီၤ.ဒီး ကလၢတံ ၁:၁၁-၂:၁၀ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ စီပီလူး အတၢ်အိၣ်ဆိးလၢ (Arabia) အမဲးမုၢ်ခိၣ်လၢသၢနံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.
စီပီလူး တဲဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဖဲ ၁ကရံၣ်သူး ၁၅:၈-၉ , ဖဲကစၢ်ခရံၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်သးလၢ ပူၤ ၅၀၀ အမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.

“ဒီးလၢခံကတၢ်, ယဲဒ်အံၤ, ဒ်ပူၤလၢအမ့ၢ်အလါတဘၣ်ဘၣ်ဒီး, အိၣ်ဖျါအသိးန့ၣ်, ယထံၣ်စ့ၢ်ကိးအါယဲဒ်လီၤ.
အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ,ယဲဒ်အံၤယမ့ၢ်ပူၤတၢ်မၤဖိအဆံးကတၢ်လၢယမၤအၢမၤသီယွၤအတၢ်အိၣ်ဖျါအသိးဒီး,ဒီးတၢ်တဂ့ၢ်ကိးဘၣ်ယၢ်လၢ
ပူၤတၢ်မၤဖိဘၣ်.” (ယၢ်ဟ့ၣ် ၁၅:၈-၉)

ဒ်တၢ်မၤဖိတကအသိးစီပီလူးကိးလိာ်အသးလၢအမ့ၢ်ပူၤလၢအိၣ်ဖျါန့ၣ်န့ၣ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်တပျဲၤအမ့ၢ်အလါတဘၣ်ဘၣ်တ
ကဒီးတၢ်မၤဖိလၢအဆံးကတၢ်တကန့ၣ်လီၤ.အဝဲမ့ၢ်ပူၤတၢ်မၤဖိတကလၢအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢအတပၣ်ဃုာ်လၢကစၢ်ခရံၣ်
အပျီၣ်တဆံၣ်ကအကျါန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဒီးစီပီလူးမ့ၢ်ပူၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်သးတၢ်လဲၤဒီဖျါလၢအမ့ၢ်တၢ်ထံၣ်လိာ်ဘၣ်သဂၢ်
လိာ်သးဒီးကစၢ်ခရံၣ်ဖဲကစၢ်ခရံၣ်ဝဲဆၢထၢၢ်သမူထီၣ်ဝဲအလီၤခံန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်မၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးက့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးကစၢ်ခရံၣ်အ
တၢ်ဃုထၢအပျီၣ်အဘီၣ်တဆံၣ်ကန့ၣ် ပကြဲးတဲဖျါမၤလီၤတံၢ်ဃုာ်စ့ၢ်ကိးဒီးကစၢ်ခရံၣ်အပူၤတၢ်မၤဖိဒီးဝဲသ့ၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်
ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤဒီး တၢ်ထိးပူးထိးဂဲၤပူၤကဒီဖျါသးစီဆံၣ်အတၢ်မၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

Apostles and Prophets (တၢ်မၤဖိ ဒီးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်)

ပကကွၢ်သကိးစီပီလူးအတၢ်ဖဲးကတၢ်ဝဲဖဲ အ့ဖုစုး ၃:၄-၅, ပာ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ဃးဒီးကစၢ်ယွၤအတၢ်လိာ်ဖျါထီၣ်အသး,
ကစၢ်ယွၤအတၢ်လိာ်ဖျါသးအံၤတမ့ၢ်ထဲလိာ်ဖျါသးဒီးစီပီလူးထဲတကဖါတကဘၣ်မ့မ့ၢ်တခီဃုာ်ဒီးကစၢ်ခရံၣ်အပူၤတၢ်မၤဖိတ
ဖၣ်ဒီး ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

“လၢအဝဲန့ၣ်သုမ့ၢ်ဖးဒီး,သုကထံၣ်ယတၢ်န့ၢ်ပၢၢ်လၢခရံၣ်အတၢ်ခူသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ခူသ့ၣ်န့ၣ်လၢတၢ်အစါအဃုာ်အ
ကအပူၤန့ၣ်,တဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ပူၤကညီဖိခါတဖၣ်ဒ်အလိာ်ဖျါထီၣ်အါခဲကနံၣ်အံၤလၢအပူၤတၢ်မၤဖိစီဆံၣ်ဒီးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢသးန့ၣ်
အသိးတက့ၢ်.” (အ့ဖုစုး ၃:၄-၅)

ဖဲအံၤစီပီလူးကတၢ်ဝဲဘၣ်ဃးဒီးပူၤခရံၣ်ဖိအတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်တဲခါလၢအိၣ်ဝဲလၢကစၢ်ခရံၣ်အတၢ်ခူသ့ၣ်အ
ပူၤ,တၢ်အစါအဃုာ်တကအပူၤ,တူၢ်လၢကစၢ်ယွၤအသးစီဆံၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်က့ၢ်အါဒီဖျါတၢ်မၤဖိဒီးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤန့ၣ်
လီၤ.တမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လၢအလီၤကမၤကမ့ၢ်ဘၣ်,ဖဲစီပီလူးတဲဝဲဖဲအ့ဖုစုး ၂:၂၀-၂၁လၢအဘၣ်ဃးဒီးကစၢ်ခရံၣ်တၢ်မၤဖိဒီးဝဲသ့ၣ်
တဖၣ်လၢကစၢ်ခရံၣ်အစါဆၢကတီၢ်.

“ဒီးတၢ်မၤထီၣ်သုလၢပူၤတၢ်မၤဖိ,ဒီးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အခီၣ်ထံးအဖီခိၣ်,ဒီးယုာ်ဂ့ၢ်ခရံၣ်အကစၢ်ဒ်ဝဲမ့ၢ်ဟံၣ်အသန့ၣ်အ
ခီၣ်ထံးလီၤ.လၢအဝဲဒ်အပူၤဟံၣ်န့ၣ်ခဲလၢဘၣ်လိာ်ဖိဒ်လိာ်အသးဒီဖျါညါသတးဒီး,ဒ်ထီၣ်ဒီးကဲထီၣ်ဝဲလၢယွၤအဟံၣ်စီ
ဆံၣ်လီၤ.” (အ့ဖုစုး ၂:၂၀-၂၁.)

လံာ်စီဆုံဆာဲအံာ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဘၣ်ဃးကစၢ်ယွၤတ့ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါလၢ ကစၢ်ယွၤအတၢ်လုၢ်ဟံၣ်စီဆုံအပူၤဒီး ကစၢ်ခရံၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဖျါအဂီၢ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ.စီပီလုးစ့ၢ်ကီးတဲဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်လၢကစၢ်ခရံၣ်တၢ်မၤဖိဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အဂီၢ်ခိၣ်ကျါလၢတၢ်အိၣ်ဖျါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ကစၢ်ယွၤသ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဖျါအံၤလၢအအိၣ်လၢပုၤဒီးတၢ်စိ တၢ်မိၤ.ဒီးဒ်ပထံၣ်ဘၣ်အသိးပုၤတၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးဖျါသးစီ ဆုံအတၢ်ထီၣ်ပူၤထီၣ်ဂဲၤန့ၣ်လီၤ.ပကြၢးပာ်သ့ၣ်ပာ်သးစ့ၢ်ကီးဖဲပုၤတၢ်မၤဖိအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢပာ်ဃုာ်ဝဲလံာ် စီဆုံအသိးဒီးအလီၢ်လံာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢ အဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီး ဃူဖိး လီၤပလီၤလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤအဖိခိၣ် ပကမၤလိသကိးတၢ်အဒိအတဲာ် ခံခါ ဒီးလၢလံာ်အံၤအသိး.

New Testament Books (လံာ်စီဆုံအသိ)

ပကစးထီၣ်ကွၢ်ဖဲ ၁တံၤမသး ၅:၁၈, စီပီလုးစံးဝဲ “**အဂ့ၢ်ဒ်အံၤတၢ်ကွဲးအသးစံးဝဲဒၣ်, ကိဖံးလၢအပူၤတုၤန့ၣ် သုတပသံးဃာ်အထးခိၣ်တဂ့ၢ်, ဒီးပုၤတၢ်မၤဖိန့ၣ် တုၤန့ၣ်ဘၣ်အဘူးအလဲလီၤ.**”

လံာ်စီဆုံဆာဲအံာ်ပာ်ဖျါဒ်သိး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကကဲထီၣ်သးသ့ လၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လၢအဂ့ၢ်ဒ်ဖဲအံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲပတၢ်ထီၣ်ဖျါလိာ်သးခိၣ်ဒီးတၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢ စီပီလုးစးထီၣ်ဝဲ အတၢ်ကတိၤလၢ အမ့ၢ် “**တၢ်ကွဲးအသးစံးဝဲဒၣ်**” န့ၣ်လီၤ. ဖဲအံၤစီပီလုး ပံးန့ၣ်တၢ်ကတိၤခံကျါ, တၢ်တကျါဖဲ အစံးဝဲ “**ကိဖံးလၢအပူၤတုၤန့ၣ် သုတပသံးဃာ်အထးခိၣ်တဂ့ၢ်**” ဖဲအံၤအဝဲဒုးဘၣ်ထွဲဃုာ်ဝဲဒီးလံာ်စီဆုံအလီၢ်လံာ်ဖဲလံာ်၅မိၤ၅၂၅:၄အပူၤန့ၣ်လီၤ.ခံကျါတကျါ လၢအမ့ၢ် “**ပုၤတၢ်မၤဖိန့ၣ်တုၤန့ၣ်ဘၣ်အဘူးအလဲလီၤ**” .အဝဲအံၤအိၣ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဖဲလုၤကၢၤဝဝးဂုၤလၢလံာ်စီဆုံအသိပူၤန့ၣ်လီၤ.လံာ်စီ ဆုံလီၢ်လံာ်ဒီးအသိအတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဝဲအံၤပာ်ဖျါဘၣ်ဃးစီပီလုးအတၢ်ပာ်သးလၢတၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ် ကွဲးလၢလံာ်စီဆုံအသိပူၤန့ၣ် ဒ်သိးထံးလိာ်သးဒီးလံာ်စီဆုံအလီၢ်လံာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

ပထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလံာ်စီဆုံအတၢ်လီၣ်ကံာ်လိာ်သးဖဲ လံာ် ပုးတရူး ၃:၁၅-၁၆ ဖဲလၢ စီပီလုးတဲဘၣ်ဝဲစီပုးတရူး... “**ဒီးပာ်ပကစၢ်အတၢ်ဝံသးစ့ၢ်လၢတၢ်အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤတက့ၢ်.ဒ်ပဒီပုၤဝဲၣ်သးဘိစီပီလုးကွဲးန့ၣ်စ့ၢ်ကီးသုဒ်တၢ်ကုၣ်သ့ကုၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.ဒ်အကတိၤတၢ်လၢအလံာ်ကွဲးခဲလၢာ်လၢအကတိၤတၢ်လၢအပူၤလၢတၢ်တဖၣ်အံၤအဂ့ၢ်စ့ၢ်ကီး အသိးလီၤ.လၢအဝဲန့ၣ်အပူၤ တၢ်တနီၤနီၤပုၤန့ၣ်ပာ်ကီ, ဒီးပုၤတသ့ဘၣ်လံာ်ဒီးပုၤတဂၢ်တကျါဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ဘိးကဒါဝဲ, ဒ်တၢ်ကွဲးအသးအကတဖၣ်အသိးစ့ၢ်ကီး, လၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ဟးကိၤအဂီၢ်လီၤ.**” ပုးတရူး ၃:၁၅-၁၆)

ဖဲလံာ်စီဆုံဆာဲအံာ်ပာ်ဖျါ,စီပုၤတရူးဃုသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးဒီးစီပီလုးအတၢ်ကွဲးလၢအမ့ၢ်တၢ်ကတိၤ “**တၢ်ကွဲးန့ၣ်စ့ၢ်ကီးသု ဒ်တၢ်ကုၣ်သ့ကုၣ်ဘၣ်လၢတၢ်(ကစၢ်ယွၤ)ဟ့ၣ်နီၤလီၤအံၤ**” .ပမ့ၢ်တဲလၢတၢ်ကတိၤအကတဒိ,စီပီလုးအတၢ်ကွဲးအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢ အအိၣ်ဒီးကစၢ်ယွၤအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်စိတၢ်ကမိၤန့ၣ်လီၤ.အဃိသတးဒီးပကထံၣ်ဘၣ်ဖဲအံၤလၢစီပုးတရူးစ့ၢ်ကီးပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ဒၣ်တၢ်လၢလံာ်စီဆုံအသိအံၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်လၢအထီၣ်ပူၤထီၣ်ဂဲၤဘၣ်ပုၤဒီးအိၣ်ဒီးကစၢ်ယွၤအတၢ်စိတၢ်ကမိၤဒီးလံာ်စီဆုံအလီၢ် လံာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

လံာ်စီဆုံတဲဘၣ်ပုၤစ့ၢ်ကီးလၢလံာ်စီဆုံအသိအံၤမ့ၢ်လံာ်လၢအိၣ်ဒီးကစၢ်ယွၤအတၢ်ထိးဘၣ်ပုၤဒီးအတၢ်စိတၢ်ကမိၤ လၢကစၢ်ယွၤအတၢ်အိၣ်ဖျါဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ကစၢ်ခရံၣ်စ့ၢ်ကီးအာၣ်လီၤတၢ်ဒီးအပုၤတၢ်မၤဖိလၢသးစီဆုံကသိၣ်လိ အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ,အဝဲဃုထာဝဲအပုၤတၢ်မၤဖိဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်ခိၣ်တဃာ်တခါလၢအတၢ်အိၣ်ဖျါအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.ဒ်န့ၣ်အသိး,ဒ်ကစၢ်ယွၤအပုၤဃုထာဝဲလၢပျါတဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲလံာ်စီဆုံအလီၢ်လံာ်လၢအထိးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးအိၣ်ဒီး တၢ်စိတၢ်ကမိၤအသိး,လၢလံာ်စီဆုံအသိစ့ၢ်ကီး,ယွၤတၢ်အိၣ်ဖျါသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲခရံၣ်အတၢ်မၤဖိဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ကွဲး လၢအိၣ်ဒီးအတၢ်ထိးဘၣ်ပုၤကဒီး တၢ်ကွဲးလၢအိၣ်ဒီးယွၤအတၢ်စိတၢ်ကမိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒ်ပထံၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါတုၤလံာ်ဒီးပနာ်တုၤလံာ်စီဆုံအသိအတၢ်ထိးဘၣ်ပုၤဒီးအတၢ်စိတၢ်ကမိၤအိၣ်ဝဲဒီးဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဒီးပာ် ပနီၣ်စ့ၢ်ကီးလၢလံာ်စီဆုံတဘျူးဆာ်အပူၤ, အဃိသတးဒီးပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီး မ်ပကဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်က့ၤတၢ်ကွဲးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ရဲၣ်ဖျါဖျါ တက့ၢ်.

CLARIFICATIONS (တၢ်မၤန့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဒၢ်အါထီၣ်)

တၢ်ကတိၤလၢအမ့ၢ် (inspiration) လံာ်စီဆုံအသီ “အတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤ” ဒီး(authority) “အတၢ်စိတၢ်ကမိၤ” အံၤ,ပှၤဒၢ်ဒါအါဂၢၢ်ပၤဂၢၢ်ကမၣ်ဒဲအံၤပညိၣ်န့ၢ်လီၤ.အဃိသတးဒီးတၢ်ဒဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ကတိၤလၢအကါဒိၣ်ဝဲလၢပကန့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဒၢ်အါလီၤ တၢ်လီၤဆဲးန့ၢ်လီၤ.ဒီးပကဘၣ်မၤလီၤတၢ်က့ၤပတၢ်န့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ကတိၤခံၣ်ပျၢၣ်အံၤဒီးပတၢ်န့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဒၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်န့ၢ် ပၤဂၢၢ်လၢအမ့ၢ်အတီၣ်န့ၢ်လီၤ.

မိၤပကဘၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤခံၣ်ပျၢၣ်အံၤအံၤပညိၣ် လီၤလီၤဆီဆီ.. တၢ်တၢ်တခါလၢအမ့ၢ်လံာ်စီဆုံအသီအတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤဂၤ (inspiration).

Inspiration (လံာ်စီဆုံအတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤ)

လၢတၢ်စံၣ်စါတဲစါအပူၤပှၤဒၢ်ဒါဂၢၢ်တဲပျဲဝဲဘၣ်ဃးဒီးကစၢ်ခရံၣ်တၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်န့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဘၣ်ဃးဒီးလံာ်စီဆုံ အတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤဒီးလံာ်စီဆုံဒ်အမ့ၢ်ကစၢ်ယုၤ အတၢ်ကသါအံၤ န့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဝဲလၢက့ၤလီၤဆီလိာ်အသးန့ၢ်လီၤ. အဝဲမၤစၢၤပှၤလၢ ပကဆိကမိၢ်တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ လၢက့ၤဒါဘိအပူၤန့ၢ်လီၤ.

တနီၤနီၤ, ပှၤမၤလိယုၤဂ့ၢ်ပိညါသ့ၣ်တဖၣ် န့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဝဲဘၣ်ဃးဒီး လံာ်စီဆုံအတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤဂၤလၢက့ၤဒါဘိစ့ၢ်ကိးလီၤ. တနီၤန့ၢ်ဝဲလၢသးစီဆုံထိးဘၣ်ပှၤလၢအကွဲးလံာ်စီဆုံသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးန့ၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢသးစီဆုံထိးဘၣ်ပှၤကွဲးထါဒီးတၢ်သးဝံၣ် သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်န့ၢ်ဝဲစ့ၢ်ကိးလၢလံာ်စီဆုံအသီအံၤမ့ၢ်ဝဲပှၤကွဲးတၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ကွဲးန့ၢ်ဝဲဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးနီၣ်ကစၢ် အတၢ်က့ၤကွဲးထံလီၤက့ၤအသးအတၢ်ကွဲးတခါန့ၢ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်န့ၢ်ဝဲလၢပှၤကွဲးလံာ်စီဆုံအံၤမ့ၢ်ပှၤက့ၤဘၣ်က့ၤသ့ၣ်ဒီးအတၢ်က စီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကဲဘျုးကဲဖျိၣ်လၢပဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်သမၤကွဲးဝဲလၢလံာ်စီဆုံအံၤမ့ၢ်ကစၢ်ယုၤအတၢ်ကွဲးမၤနီၣ်မၤ ဃါဝဲဒီးသမၤကွဲးဝဲကစၢ်ယုၤအတၢ်ဘၣ်အသးလၢပကဖးဒီးန့ၢ်အံၤ,ပလၢဂၢ်ဘၣ်အံၤ,ဒီးကစၢ်ယုၤမၤပမၤတၢ်ဒီးလံာ်စီဆုံပာ်ပျဲပှၤ အသိးသ့ၣ်တဖၣ်, အဝဲသ့ၣ်သမၤကွဲးဝဲခဲလၢဂၢ်န့ၢ်လီၤ.

ဒီးလၢက့ၤဒါတဘိစ့ၢ်ကိးပှၤမၤလိယုၤဂ့ၢ်ပိညါတနီၤန့ၢ်ဝဲလၢလံာ်စီဆုံအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤ,တမ့ၢ်ဘၣ် သးစီဆုံအတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤဘၣ်န့ၢ်လီၤ.ဒီးပှၤဒီးအံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်န့ၢ်လၢန့ၢ်ဝဲလံာ်စီဆုံအသီအံၤမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ် တၢ်တီၤဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤ,ဘၣ်ဆၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်သမၤကွဲးဝဲပှၤကွဲးလံာ်စီဆုံသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအကါဒိၣ်လီၤန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်သမၤ ဝဲန့ၢ်လီၤ.

ဒီးလၢခံကတၢ်တခါန့ၢ်,ပှၤမၤတၢ်သးခုကစီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်ဝဲလၢလံာ်စီဆုံအံၤမ့ၢ်လံာ်လၢအမူဝဲဒီးသးစီဆုံအတၢ်ထိး ဘၣ်ပှၤန့ၢ်လီၤ.အဝဲအံၤအံၤဒီးပာ်ပျဲထီၣ်အံၤပညိၣ်လၢတၢ်မၤလီၤဆီကွဲးကစၢ်ယုၤသးစီဆုံအတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤဒီးပှၤကွဲးလံာ်စီဆုံဖိ အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးအံၤတမ့ၢ်တၢ်လၢအညိဘၣ်န့ၢ်လီၤ.လၢတၢ်ထံၣ်ဝဲအံၤအဖီခိၣ်,သးစီဆုံမ့ၢ်ပှၤလၢအထိးဘၣ်ပှၤကွဲးတၢ်ဖိသ့ၣ် တဖၣ်လၢအတၢ်ကွဲးဝဲလံာ်စီဆုံအပူၤန့ၢ်လီၤ.သးစီဆုံမ့ၢ်ပှၤလၢအပၤဒုးကွဲးဝဲပှၤကွဲးတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သးကကွဲးဝဲကစၢ်ယုၤအ ကလုၢ်ကထါန့ၢ်လီၤ.ဒ်ပသ့ၣ်ညါဘၣ်အသိး,တၢ်ကတိၤလံာ်မဲာ်ပျၢၣ်လၢဘၣ်တၢ်ကွဲးလီၤအံၤဆူလံာ်စီဆုံပူၤအံၤ,တၢ်ပာ်ဝဲဒ်အမ့ၢ် စ့ၢ်ကိးကစၢ်ယုၤကလုၢ်ကထါနီၣ်န့ၢ်လီၤ. ဖဲဆၢကတီၢ်ဝဲန့ၢ် သးစီဆုံသ့ၣ်အိၣ်ဝဲ, ပှၤကွဲးလံာ်နီၣ်တက့ၤဘၣ်တက့ၤအတၢ်လဲၤခိဖျိဒီး ပံးစုန့ၢ်ကျဲဝဲလၢအဝဲကွဲးဝဲလံာ်စီဆုံအသီန့ၢ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၢ်အဃိကစၢ်ယုၤကလုၢ်ကထါအံၤပာ်ဃုာ်ဝဲစ့ၢ်ကိးဒီးပှၤကွဲးလံာ်ဖိ သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ကွဲးန့ၢ်လီၤ.တၢ်ထိးဘၣ်ပှၤလၢ သၢခါတခါလၢအမ့ၢ် လံာ်စီဆုံန့ၢ်ဆၢၣ် အတၢ်ထိးဘၣ်ပှၤန့ၢ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ကွဲးကဒါက့ၤဖဲ “organic inspiration” တၢ်လၢပအံၤဒီးတဲဖဲအံၤန့ၢ်ကစၢ်ယုၤက လုၢ်ကထါအံၤတမ့ၢ် တၢ်တခါလၢအပဲလီၤတဲာ်လၢမူခိၣ်ဘၣ်ဒီးတမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပှၤကွဲးလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ထၢထီၣ်န့ၢ်ဝဲကစၢ်ယုၤကလုၢ်ကထါလၢအလီၤ တဲာ်လၢမူခိၣ်န့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်တခါမ့ၢ်တၢ်တခါလၢ သးစီဆုံထိးဘၣ်ပှၤကွဲးလံာ်ဖိဒီးပှၤကွဲးလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဖးဝဲန့ၢ်လီၤ. တၢ်လၢပအံၤဒီးစံးတခါ,လံာ်စီဆုံမ့ၢ်ဝဲကစၢ်ယုၤအတၢ်ကစီၣ်ဘၣ်ဆၣ်ခိဖျိမ့ၢ်ပှၤက့ၤညိအတၢ်ကွဲးစ့ၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ.အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်တ ခါလၢအံၤဒီးပာ်ပျဲထီၣ်ဝဲပှၤက့ၤညိဒီးကစၢ်ယုၤအတၢ်ဂ့ၤလိာ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးန့ၢ်လီၤ.ပသ့ၣ်ညါလၢဖဲလၢပဖးလံာ်စီဆုံအခါယသ့ၣ် ညါလၢတၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲကစၢ်ယုၤအတၢ်ကစီၣ်ဒီး ကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ဘျုးတၢ်ဖျိၣ်လၢပဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်ကစၢ်ယုၤအတၢ်ကစီၣ် ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ဝဲပှၤက့ၤညိအတၢ်ကွဲးလၢအသ့ၣ်ညါယတၢ်လဲၤခိဖျိ, မ့ၢ်တၢ်လဲၤခိဖျိတခါလၢအလီၤပလိာ်လိာ်သးဒီးယၢန့ၢ်လီၤ.အဃိ, လၢတၢ်နီၣ်နီၣ်အပူၤ ယုၤကလုၢ်ကထါလၢအထိးဘၣ်ပှၤအံၤပန့ၢ်ပၤဂၢၢ်ဒၢ်အံၤသ့ၣ်ခိဖျိလၢပတၢ်လဲၤခိဖျိန့ၢ်လီၤ.တမ့ၢ်တၢ်ကစီၣ်တခါလၢ တၢ်လီၤပလိာ်တခါန့ၢ်ဃုာ်ဒီးပတၢ်အိၣ်မူတၢ်လဲၤခိဖျိတမ့ၢ်ဘၣ်. အဃိသတးဒီး ဖဲလၢပတဲလၢ ”Organic

inspiration” အံ့နုာ်, မ့ၢ်တၢ်တခါလၢအခိၣ်ဖျါထီၣ်နီၣ်နီၣ်လၢပတၢ်အိၣ်မူပတၢ်လဲၤစီဖျါတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲပူၤန့ၣ်လီၤ.အဃိသတးဒီး
ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကွဲးလံာ်အခါန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကွဲးဝဲကစၢ်ယွၤတၢ်ကစီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးပူၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤ,ဒီး
အတၢ်လဲၤစီဖျါစ့ၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Rev. Ric Rodeheaver

အဒိန့ၣ်, ပကကနာ်သကိးကဒီးတဘျီကဒီးတၢ်လၢစီဖိလူးတဲဝဲဖဲ ၂ ပုးတရူး ၃:၁၅-၁၆...

“စီဖိလူးကွဲးန့ၣ်စ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တၢ်ကူၣ်သ့ၣ်ကူၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.ဒ်အကတၢ်တၢ်လၢအလံာ်ကွဲးခဲလၢာ်လၢအ
ကတၢ်တၢ်လၢအပူၤလၢတၢ်တဖၣ်အံၤအဝဲၣ်စ့ၢ်ကီၢ်အသိးလီၤလၢအဝဲန့ၣ်အပူၤတနီၤနီၤပၤန့ၣ်ပၤ,ဒီးပူၤတသ့ဘၣ်လံာ်ဒီးပူၤတ
ဂၢၢ်တကျၢဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ဘိးကဒါဝဲ, ဒ်တၢ်ကွဲးအသးအတၢ်တဖၣ်အသိးစ့ၢ်ကီၢ်, လၢအကစၢ်အဝဲအတၢ်ဟးဂီၤအဂီၢ်လီၤ.”

၂ပုးတရူး၃:၁၅-၁၆)ဒ်ပတဲတၢ်လံာ်လၢအခိၣ်ထံးအသိး,စီဖိပုးတရူးတဲဖျါထီၣ်ဝဲဘၣ်ဃးကစၢ်ယွၤသးစီဆံ့ထံးဘၣ်ဝဲစီဖိလူးအတၢ်
ကွဲးန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဒီးစီဖိပုးတရူးတဲဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီၢ်ဝဲဘၣ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံ့အတၢ်ထံးဘၣ်ပူၤအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်မူနီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲစီဖိပုးတရူး
ကွဲးဝဲဘၣ်ဃးအတၢ်ကွဲးတနီၤနီၤလၢပူၤန့ၣ်ပၤ,ဘၣ်အံၤကီၢ်န့ၣ်အဝဲအံၤဒီးကွၢ်မၤဘၣ်ထွဲဃုာ်ဒီးစီဖိလူးအတၢ်အိၣ်မူလီၢ်လံာ်ဒီးအ
နီၣ်ကစၢ်ဒီးအတၢ်ကွဲးအကျိၤကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီၢ်တၢ်တခါလၢအဘၣ်ထွဲဒီးစီဖိလူးအတၢ်အိၣ်မူလီၢ်လံာ်လၢအမ့ၢ်ပူၤ
သ့ၣ်လံာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိန့ၣ်လီၤ.စီဖိလူးအတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးယွၤဂ့ၢ်ဝဲညါအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအတၢ်ဒီးပူၤမၤညၣ်ဖိ
စီဖိပုးတရူးလၢအတသ့လံာ်သ့ၣ်လဲၣ်တကအပူၤစ့ၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

စီဖိပုးတရူးတဲဘၣ်စ့ၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒ်တၢ်တဲာ်လၢပကြၢးလူၤပိာ်ထွဲဝဲလံာ်စီဆံ့အသိးဒ်ပသးဘူးပသးအါထီၣ်အါထီၣ်အသိးန့ၣ်
လီၤ.ပကဘၣ်ပမၤဃာ်လၢပခိၣ်န့ၣ်ပူၤလၢတၢ်လၢလံာ်စီဆံ့အံၤမ့ၢ်ဝဲကစၢ်ယွၤအတၢ်အူသ့ၣ်လီၤအကလံာ်အတၢ်သိန့ၣ်လီၤ.လံာ်စီ
ဆံ့အံၤမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီဒီးတၢ်လၢပဒီးသန့ၢ်ပသးဒီးအံၤသ့ၣ်ဖျါလၢအတဲဝဲလီၤလီၤဆူကစၢ်ယွၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီၢ်တၢ်လၢအ
ကါဒိၣ်စ့ၢ်ကီၢ်လၢပကဘၣ်မၤလိန့ၢ်ပူၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိလၢအကွဲးလံာ်စီဆံ့သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဒီးအတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤ
ဘၣ်ဃးကစၢ်ယွၤလၢ လံာ်စီဆံ့အသိးပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်နီၣ်နီၣ်တဒီး,တၢ်လၢအရ့ဒိၣ်ကါဒိၣ်လၢပကဘၣ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံ့အတၢ်ထံးဘၣ်ပူၤလၢအမူဝဲအံၤလၢ
ပတၢ်အိၣ်မူတဒိမ့ၢ်ဝဲတၢ်လၢပမၤန့ၢ်ဘၣ်အံၤလၢလံာ်စီဆံ့အသိးပူၤမ့ၢ်တၢ်မန့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.ပမ့ၢ်န့ၢ်ပၤလံာ်စီဆံ့အတၢ်ထံးဘၣ်
ပူၤအံၤထဲလၢနီၣ်ခိတကပၤဒီးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပကသမၤကွံာ်နီၣ်သးအတၢ်ထံးဘၣ်ပူၤဒီးတၢ်လၢပူၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိကွဲးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပကသ
မၤအံၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.လံာ်စီဆံ့အတၢ်ထံးဘၣ်ပူၤလၢအမူဝဲအံၤမၤန့ၢ်ဆိၣ်ခံပူၤလၢပကဘၣ်ဃုသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ယွၤဂ့ၢ်ဝဲညါလၢလံာ်စီ
ဆံ့အသိးပူၤ လၢကျဲ (၃) ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ပတီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤလိလံာ်စီဆံ့အကျိၣ်အဖျါလၢအကွဲးလီၤအသးလၢလံာ်ပူၤ.အဝဲ
အံၤမၤစၤပူၤသ့ၣ်လၢကသိၣ်လိပူၤလၢကစၢ်ယွၤအဝဲၣ်အကျိၣ်လၢလံာ်စီဆံ့အသိးပူၤန့ၣ်လီၤ.ခံခါတခါလၢအမ့ၢ်တၢ်ဃုမၤလိအါထီၣ်
ပူၤကွဲးလံာ်စီဆံ့အတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ပိညါတၢ်မၤလိဘၣ်ဃးဒီးယွၤအဝဲၣ်လၢလံာ်စီဆံ့အသိးပူၤန့ၣ်လီၤ.ပကြၢးမၤလိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်
အိၣ်မူလၢအပူၤကွံာ်ဖျါထီၣ်ဒီးအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးလၢပတဲတဒိစ့ၢ်ကီၢ်ပကြၢးဃုသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မူလၢ
ပူၤကွံာ်,အဝဲၣ်အကျိၣ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးမူၤမူၤနီၣ်နီၣ်ဒ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်မန့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွဲးလံာ်စီဆံ့အံၤလဲၣ်.သၢပတီၢ်တပတီၢ်
လၢအမ့ၢ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးပူၤကွဲးတၢ်ဖိ(ပူၤကွဲးလံာ်စီဆံ့)အတၢ်တီၢ်တၢ်မ့ၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢအတၢ်ကွဲးလံာ်အံၤမ့ၢ်တၢ်မ
န့ၢ်လဲၣ်.တၢ်တဲလၢကျဲအကတဘိ န့ၣ် တၢ်လၢပူၤကွဲးလံာ်စီဆံ့အံၤဒီးကွဲးဝဲဆူပူၤဖးတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်မ့ၢ်တၢ်မန့ၢ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်လၢဝဲလၢပူၤဖးတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါအိၣ်မူပိာ်ထွဲဒ်လံာ်စီဆံ့တၢ်ကွဲးသးသ့ၣ်တဖၣ်အခံဒ်လဲၣ်
ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဃိဒီးန့ၣ်ဆိကမိၣ်ကွၢ်,တၢ်လၢပကမၤလိန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢကျဲအကတဘိတမ့ၢ်စ့ၢ်ကီၢ်တၢ်လၢ
အညီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ထီၣ်တီ ပကဘၣ်မၤလိအံၤလီၤတံာ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်သန့ၢ်ကွဲးလံာ်စီဆံ့လၢအထံးဘၣ်ပူၤလၢအမူဝဲအံၤ
မၤစၤပူၤဒ်သိးပကဃုသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ဘၣ်တၢ်လဲၤစီဖျါလၢ တၢ်ဂ့ၢ် (၃) ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်တဲန့ၢ်ပၤအါထီၣ်ပူၤဘၣ်ဃးဒီး လံာ်စီဆံ့အတၢ်ထံးဘၣ်ပူၤလၢအမူ လၢလံာ်စီဆံ့အသိးပူၤန့ၣ်လီၤ.
အဃိဒီးခဲအံၤပကဃုသ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံ့အသိးလၢအအိၣ်ဒီး“တၢ်စိတၢ်ကမီၤ”(authority)စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မန့ၢ်လဲၣ်
ဒီး တၢ်လၢပကဘၣ်ကွၢ်တဲဆၢကဒါကွၢ်ဘၣ်ဃးဒီး လံာ်စီဆံ့အံၤအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမီၤလီၤန့ၣ်လၢကျဲဒ်လဲၣ်.

Authority (လံာ်စီဆံ့အတၢ်စိတၢ်ကမိၤ)

ပုၤမၤတၢ်သးခုကစီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢ လံာ်စီဆံ့အသီအံၤ မ့ၢ်လံာ်လၢအအိၣ်ဒီးအတၢ်စိတၢ်ကမိၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤအစီပညီဝဲအံၤပုၤကးဃုသ့ၣ်ညါအစီပညီလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.တၢ်လၢအတၢ်မၤမုၢ်ပသး,ပုၤခရံၣ်ဖိအါဒိအါဂၤလီၤတံာ်ကွဲၣ်လၢအတၢ်န့ၣ်လံာ်စီဆံ့အသီအံၤဒီးန့ၣ်ဝဲလၢလံာ်ဝဲအံၤတမ့ၢ်လံာ်တဘျီလီၤလံာ်ဆူအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘၣ်.ဒီးပမ့ၢ်တဲလၢကျဲအကတဘီန့ၣ်,လံာ်စီဆံ့အသီအံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးဒီးလၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ,ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်ဟဲလီၤတဘျီဃုအဝဲအိၣ်ဘၣ်. ပသ့ၣ်ညါတၢ်လံာ်လံာ်စီဆံ့အသီအံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးဒီးတၢ်ကွဲးဒီးလၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အကထီတဖၣ်အကထီဒီးဘၣ်တၢ်ကွဲးဒီးဆူပုၤအါဂၤလၢကအိၣ်မူပိာ်ထွဲဝဲအဂီၢ်ဖဲစိၤဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်လၢပဝဲအံၤဖဲအံၤန့ၣ်ဒဲးဒဲးဝဲလၢတၢ်လၢလံာ်စီဆံ့အသီန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤစ့ၢ်ကိးဝဲန့ၣ်လီၤ. လံာ်စီဆံ့အသီယုၤဂ့ၢ်ပိညါသ့ၣ်ဖိတဖၣ်, ကွဲးဝဲအသးပုၤလုာ်ကွဲးဒီးဒုးသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢအအိၣ်ဝဲလၢခရံၣ်အတၢ်မၤဖိလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤညါအံၤန့ၣ်လီၤ.ထီၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ထံၣ်ဖျိတၢ်ပိာ်သကိးလံာ်စီဆံ့အဆၢအံၤတဘျီဃု အစီပညီလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢ ပုၤဖးတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢကစၢ်ခရံၣ်အပုၤတၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်စးထီၣ်ဖးဝဲလံာ်စီဆံ့အသီအံၤဒီးအဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲစးကါဃုာ်စ့ၢ်ကိးလၢအတၢ်သိၣ်လိသီလိပုၤကအပုၤစ့ၢ်ကိးလီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဖးဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး“ယုၣ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်ကစၢ်”,ပိာ်ယၢ်လီၤက့ၤသးဒီးစ့ၢ်ကိးန့ၣ်က့ၤတၢ်သးခုကစီၣ်,အဲၣ်ပုၤလၢပခိၣ်ပဃၤဒီးမၤစၤလိာ်သကိးပတၢ်သိၣ်လိသီလိသ့ၣ်တဖၣ်တက့ၤဘၣ်တက့ၤ.ပုၤတၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဖးလံာ်စီဆံ့အသီအံၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တဝဲဝဲပုၤကွဲးဒီးတၢ်ဖိအဂ့ၢ်အါအါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တစိတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲတဖၣ်အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်လၢတၢ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲကစၢ်ယုၤအကလုာ်ကထီအတၢ်တံာ်လံာ်စီဆံ့အပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဖဲလၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပမၤလိဘၣ်လံာ်စီဆံ့အသီယုၤဂ့ၢ်ပိညါအါထီၣ်အါထီၣ်ဒီးပသ့ၣ်ညါလၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပကဘၣ်ဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်အံၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးဃုသ့ၣ်ညါလံာ်စီဆံ့အသီအံၤအါအါထီၣ်အါထီၣ်ဒီးပသ့ၣ်ညါဝဲ လံာ်စီဆံ့အံၤအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢကျဲဒဲးလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.ပကဘၣ်န့ၢ်ပဂီၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤကွဲးလံာ်ဖိအတၢ်စိတၢ်စိတၢ်စိတၢ်ထံးဒိၣ်ဘၣ်,တၢ်မၤအသးဒီး,တၢ်လၢအအဲၣ်ဒီးတဲဘၣ်ပုၤဖးလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤန့ၣ်လဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.ဒီးပမ့ၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤမးဒီးပကတဲဖျါထီၣ်ဒီးမၤလီၤတံၢ်က့ၤလံာ်စီဆံ့ဒီးအမ့ၢ်လံာ်လၢအအိၣ်ဒီးအစိအကမိၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်သံကွဲၣ်တဖျါလၢပုၤကးဆိကမိၣ်ကွဲၣ်ထံ...ဒီဖျိလၢလံာ်စီဆံ့အံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးဒီးလၢပုၤအကအဃိသတးဒီးပဝဲဒၣ်အံၤသ့ၣ်လၢ အအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤသ့ၣ်လၢကျဲဒဲးလဲၣ်? တၢ်တၢ်ခါ ဖဲပဝဲလၢလံာ်စီဆံ့အံၤအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤ အစီပညီမ့ၢ်ဝဲ-အိၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးလီၤသးလၢအဘၣ်,တၢ်ကွဲးလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဝဲခံၤလၢအမ့ၢ်တၢ်လီၤဆီလိာ်သးလၢပနီၣ်ကစၢ်ပတၢ်ဖးလံာ်စီဆံ့အစီပညီဒီးလံာ်စီဆံ့တၢ်ကွဲးလၢအအိၣ်ထံးဒိၣ်ဘၣ်အစီပညီ.တၢ်တၢ်တၢ်ခါ,ပုၤကွဲးလံာ်ဖိလၢအမ့ၢ်ပုၤကညိဒီးပုၤကွဲးလံာ်လၢအမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးကစၢ်ယုၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပုၤလၢပုၤကလၢကစၢ်,ပုၤလၢဖါခဲအံၤဒီးမ့ၢ်ဝဲပုၤလီၤထူလီၤယိာ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲမ့ၢ်ပုၤတဂၤလၢပဘၣ်မၤဘၣ်ထွဲပသးဒီးအံၤထီၣ်.ခံၤတခါလၢအမ့ၢ်ပုၤပိာ်ကစၢ်ခရံၣ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်,ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးပဘၣ်ထွဲစ့ၢ်ကိးဒီးယုၤအပုၤဃုထၢ.ယုၤအပုၤဃုထၢလၢပုၤကလၢကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးပဝဲဒီဖျိလၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤပမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးကစၢ်ယုၤအဖိအံၤ အပုၤဃုထၢ ဒီဖျိလၢကစၢ်ခရံၣ်အတၢ်သံလၢပဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Dr. Glen G. Scorgie

ဒဲးလဲၣ်ဂ့ၢ်ဒဲးလဲၣ်ဂ့ၢ်,တၢ်ဒိတၢ်တဲသ့ၣ်တဖၣ်ကမၤစၤမၤရဲပုၤလၢပတၢ်န့ၢ်ပဂီၢ်ဘၣ်ဃးလံာ်စီဆံ့အသီအံၤန့ၣ်လီၤ.မိၢ်ပဂီၢ်လၢအဖိအိၣ်အါသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါလီၤအသးမူနီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်သ့စိးကါဝဲအတၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢအတၢ်သိၣ်ဖိသိၣ်လံာ်စီဆံ့ဒဲးလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ပကဆိကမိၣ်ကွဲၣ်မိၢ်ပဂီၢ်လၢအဒုအဖိလီၤဆူၣ်ဆူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီဖျိဖိလံာ်တၢ်သကိးပဝဲလၢအကမၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိဒီး အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကစံၣ်ညါအဖိဒီးစံး “က့ၤဆူၣ်နီၤဒီး ဆိၣ်ကမိၣ်လီၤက့ၤတၢ်ကမၣ်လၢန့ၣ်မၤတ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်” ဒီးဖိသ့ၣ်ဖိဝဲန့ၣ်ကဆူၣ်နီၤဒီး ထံၣ်ဝဲအပုၤဒုမ့ၢ်ဃုာ်ထီၣ်ဃုာ်လီၤလိာ်ကွဲးဒီးတၢ်သးခုန့ၣ်လီၤ. ဒီး ဖဲန့ၣ်အမိၢ်ပဂီၢ်တဖၣ်ကတဲဘၣ်ကဒီး ပိာ်မုာ်ဖိန့ၣ် “န့ၣ်တဒီးကန့ၣ်ယကလုာ်ဒီးယကမၤဒိယမၤန့ၣ်ပုၤဝဲခွါလီၤ.”ဖဲအံၤန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢမိၢ်ပဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲအဖိကိးဂၤအတၢ်သိၣ်လိလၢ ဒီဖျိလၢအဆိကတၢ်တက့ၤအတၢ်မၤကမၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိအံၤ အတဟဲလီၤလီၤဆူၣ်ကစၢ်အိၣ်ဘၣ်, မ့ၢ်တစိတၢ်ဆူပုၤအဂၤဒီးမၤလိန့ၣ်က့ၤတၢ်လၢပုၤအဂၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်စိတၢ်ကမိၤလၢမိၢ်ပဂီၢ်သိၣ်အဖိအလံာ်တခါအံၤ,အဲၣ်ဒီးတဲဝဲလၢ မိၢ်ပဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့စိးကါဝဲပုၤအဂၤဒီးမၤအဖိအလံာ်ကွဲၣ်လိဝဲ ဒီးမၤလိန့ၣ်တၢ်လၢပုၤတဂၤန့ၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

စာအုပ်အသံသးဒီးပတ်ပတ်သးကဘဉ်ကတဲကတီးသးထီတိလာပကဘဉ်စူးကွံပတ်ပတ်ကွံပတ်ဘဉ်သးလာပတံးဖံးတံးမာကစာယွာအတံးသးခုကစီဉ်ပူန့ဉ်လီၤ.

တံးအဒိခံခါတခါ ပကထံဉ်ဘဉ်ဖဲ လံာ်မာတံး ၅:၁-၁၁ ဖဲစီအနုနုဒီး အမိနီၣ်စးဖံးရး ပာ်မုာ်အသးဒီးတဲလီတံးလာအဝဲဟ့ဉ်က့ၤကစာယွာစုလာတံးအိဉ်ဖျိဉ်အဂီၢ်လံာ်န့ဉ်လီၤ.ဘဉ်ဆဉ်တံးနီၣ်နီၣ်တစီအဝဲဟ့ဉ်သ့ဉ်လဲလာအဝဲသ့ဉ်နီၣ်ကစာဒဉ်ဝဲအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.ဖဲအံၤပထံဉ်ဘဉ်လာတံးကမုာ်တမ့ၢ်လၢအိဉ်ဖျိဉ်လၢအဝဲသ့ဉ်တဟ့ဉ်တံးလာအိဉ်ဒီးအံၤခဲလၢာ်တမ့ၢ်ဘဉ်,မုာ်တစီ,တံးကမုာ်တံးဒီးဘးအံၤမ့ၢ်ဝဲတံးတဲလီတံးတုၤတံးလာကထူးတီးထီဉ်အဂီၢ်ဒီး, မံၤကဟူသ့ဉ်ကဖျါအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

ကစာခရံဉ်စံးဘဉ်ပုၤထူးပုၤတီးတကအံၤလၢလဲၤခါလီၤကွံအတံးထူးတံးတီးအံၤတမ့ၢ်ထဲလၢဘဉ်ထွဲလၢကျိဉ်စုတခါဒီးဘဉ်မုာ်တစီတံးလာအအံၤဒီးတဲန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲပုၤကညီအတံးပတ်သးလၢကဘဉ်ဟ့ဉ်လီၤတူၢ်ခါသးလၢပုၤဂီၢ်ဒိလဲဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.ကစာခရံဉ်တဲဖျါထီဉ်ဝဲဖျါဖျါဖျါလၢပုၤထူးပုၤတီးအံၤအဝဲတသးအိဉ်ဟ့ဉ်လီၤကွံအသးဒီးအတံးစုလီၢ်ခိဉ်ခိဉ်ဘဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

တံးအဒိအတံးအံၤ,မာစၤပုၤလၢ,ပကသ့ဉ်ညါန့ဉ်ပာ်ဘဉ်ဘး,ပဝဲသ့ဉ်တဖဉ်ပမ့ၢ်ပာ်ထီဉ်ပသးပနီၣ်ခိဆူကစာယွာအကလုာ်ကထီလၢအအိဉ်ဒီးတံးစိကမီးအံၤဒီးပကဘဉ်ဃုသ့ဉ်ညါဝဲလံာ်စီဆံဆာအခိပညီလီၤတံးလီၤဆဲးဒီးတံးလၢလံာ်စီဆံဆာဝဲအံၤအံၤဒီးတဲဘဉ်ပုၤဖးလံာ်ဖိလၢတံးမနုၤလဲဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

လံာ်စီဆံအသိဒီးအလီၢ်လံာ်အံၤ, တမ့ၢ်တံးမာလိဘဉ်ဘး “ တံးသ့ဆိကမိဉ်အါထီဉ်တံးအတံးမာလိ ” ဘဉ် (philosophy), မ့ၢ်တံးတခါလၢမာစၤပုၤလၢ, ပကဘဉ်မ့ၢ်ပုၤလၢသ့လဲၤခါဖျိ ပုၤအဂုၤအကအတံးအိဉ်သးတံးဆဲးတံးလၢညီညီဖိ လၢပတံးအိဉ်မုာ်တံးလဲၤကျဲန့ဉ်လီၤ. လံာ်စီဆံအသိအတံးလီၤဆီ မ့ၢ်ဝဲ ဘဉ်ဘးဒီးကစာခရံဉ် “ အတံးစံဉ်စီတဲစီ ” အတံးကွဲးန့ဉ်လီၤ(Historical).တံးဂုၤတံးကျိၤသ့ဉ်တဖဉ်မ့ၢ်တံးမ့ၢ်တံးတီလီၤ.ကစာယွာလီၢ်ဖျါထီဉ်အသးလၢလံာ်စီဆံအလီၢ်လံာ်ပုၤဒီးအသိပူန့ဉ်လီၤ.ဒီးဖဲကစာယွာလီၢ်ဖျါထီဉ်အသးဆာကတီၢ်န့ဉ်အဝဲလီၢ်ဖျါထီဉ်အသးဒီးပုၤလီၤလီၤဆီဆိတဖုတကလုာ်န့ဉ်လီၤ.အတလီၢ်ဖျါထီဉ်သးလၢပုၤကိးကလုာ်ဒဲးအမဲာ်ညါဘဉ်,မ့ၢ်အဂီၢ်ဒိလဲဉ်အဝဲမ့ၢ်လီၢ်ဖျါထီဉ်အသးလၢပုၤခဲလၢာ်အမဲာ်ညါဒီးပုၤအါဒိအါကတပတ်ပုၤပုၤအတံးလီၢ်ဖျါထီဉ်အသးအံၤအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.လၢတံးန့ဉ်အသိ,ကစာယွာလီၢ်ဖျါထီဉ်အသးဒီးစီအာဉ်ဂြာဟ့ဉ်,စီအံၤခဲးစီယၢကိာ်စီမၤဂျီစီအံၤဒီးဆူဝဲယဂျီယာဝဲယရံးမံယၢဒီးပာ်တုၤလၢကစာခရံဉ်အနီၣ်ကစာအတံးလီၢ်ဖျါထီဉ်အသးဒီးအပျါအဘိဉ်,စီပုးတရူးဒီးစီပီလူးသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.အသိဒီးပထံဉ်ဘဉ်လၢကစာယွာအတံးအိဉ်လီၢ်ဖျါထီဉ်အသးဒီးပုၤလၢအလီၤဆီသ့ဉ်တဖဉ်အံၤဒီးလၢတံးဆာကတီၢ်လီၤဆီအပူၤလီၢ်ဖျါထီဉ်ဝဲအသးန့ဉ်လီၤ.အဝဲအံၤအလီၢ်အိဉ်ဝဲသပုၤကတံးန့ဉ်လီၤ.ကစာယွာမ့ၢ်ပုၤလၢအတုၤလီၤတံးဒီးတံးဘဉ်တုၤသ့ဉ်တဖဉ်အိဉ်မူဝဲလၢဟီဉ်ခိဉ်လီၤဒီးမူကတီၢ်လီၤဒီးဖဲလၢကစာယွာလီၢ်ဖျါထီဉ်အသးန့ဉ်လီၤဖျါထီဉ်ဝဲသ့လၢတံးလီၤကိးတံးဒဲးဒီးတံးဆာကတီၢ်ကိးကတီၢ်ဒဲးန့ဉ်လီၤ.

Dr. Eckhard J. Schnabel

လၢပတံးမာလိဘဉ်ဘးဒီး “ ဘဉ်မနုၤလၢပဘဉ်မာလိလံာ်စီဆံအသိယွာဂုၤပီညါလဲဉ် ” အံၤန့ဉ်ပကထံဉ်ဘဉ်လံာ်စီဆံအသိအံၤအိဉ်ဝဲဒီးအတံးစိတံးကမီးဒီးအတံးထိးဘဉ်ပုၤသ့ဉ်တဖဉ်ဒီးဟ့ဉ်ပုၤတံးသဘျုလၢပကမာလိန့ဉ်အံၤအါဒိပမာလိကဲအသိဒီးလၢအဘဉ်ဘးဒီးလံာ်စီဆံအသိအံၤတံးစံဉ်စီတဲစီလၢအပူၤကွံန့ဉ်လီၤ.ခဲအံၤန့ဉ်ပကကွံဆဲးမာလိကမီးတံးဂုၤတံးကျိၤလၢအမ့ၢ် “ တံးဘဉ်ထွဲဆဲးလီၤသး ” ဒီး “ တံးလၢအတဘဉ်ထွဲဆဲးဒီးပုၤ ” (Continuities and Discontinuities) လၢ ပစီဆာကတီၢ်ဒီးလၢ လံာ်စီဆံအသိဆာကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.

CONTINUITIES AND DISCONTINUITIES (တံးဘဉ်ထွဲဆဲးလီၢ်သးဒီး

တံးလၢအတဘဉ်ထွဲဆဲးဒီးပုၤတဖဉ်)

ပာ်လီၤတံးအဒိတခါ,လၢနပံးထီဉ်လံာ်တဘဉ်လၢဘဉ်တံးကွဲးအသးအိဉ်လံာ်န့ဉ်၅၀၀သ့ဉ်ဘဉ်တဘဉ်.ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ် ကျိဉ်အတံးကွဲးသး ကဘဉ်လီၤဆီလီာ်အသးဒီးနနီၣ်ကစာတံးကတီးကျိဉ်လၢနစီခါဆာကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.လံာ်အတံးကွဲးသး, တံးအိဉ်သးသ့ဉ်တဖဉ်, ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ်ကလီၤဆီလီာ်သးဒီးနတံးအိဉ်သး. ဒိန့ဉ်အသိး တံးဆဲးတံးလၢ လုာ်လံာ်ထူသန့သ့ဉ်တဖဉ် တံးကွဲးဖျါအံၤလၢ အပျါလီၢ်လံာ်လၢပုၤလၢကစာန့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်သန့က့ နမ့ၢ်ဖးအံၤမာလိအံၤလီၤတံးလီၤဆဲးသပုၤပုၤဒီးနကပလၢဘဉ်လၢလံာ်တံးကွဲးဝဲအံၤဘဉ်ထွဲလီာ်သးဒီးနတံးအိဉ်မူန့ဉ်လီၤ.လံာ်မ့ၢ်ဘဉ်တံးကွဲးအံၤလၢပုၤလၢကစာန့ဉ်ဆဉ်

သန့်ကုအတင်လီဆီလိာ်သးတအိၣ်အါအါဒီးဟီၣ်ခိလၢနအိၣ်တဘျီအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.လံာ်တဘျီအံၤကကီၣ်ဝဲတစိၣ်ဖိဖဲနမၤလိ အါအဆၢကတီၢ် ဘၣ်ဆၣ်တုၤမ့ၢ်န့ၣ်ပၢၢ်အါလံာ်န့ၣ် နသ့ၣ်ညါဝဲတၢ်လၢလံာ်လၢတၢ်ကွဲးအါလၢပျၢတဘျီအံၤအါအိၣ်ညါ တၢ်လၢအအဲၣ်ဒိတဲတၢ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖဲလၢအမၤလိဝဲလံာ်စီဆံၣ်အသီအခါန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်တၢ်ကွဲးတ့ၢ်လံာ်န့ၣ် ၂၀၀၀န့ၣ်လံာ်လံာ် အခါန့ၣ်လီၤ.ဒီးခိဖျါလၢတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤဒီး,တၢ်ကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,တၢ်ဆိကမိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,လုၢ်လၢတုၤသန့မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်,မ့ၢ်တၢ် လၢအလီၤဆီလိာ်သးဒီး,ပတၢ်လဲၣ်ခိဖျါလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဖဲဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဃီန့ၣ်,အမ့ၢ်ဟ့ၣ်လီၤဆၢက တီၢ်လၢပနီၢ်ကစၢ်လၢပတၢ်မၤလိလံာ်စီဆံၣ်အသီအံၤဒီးပကထံၣ်ဘၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသီဝဲအံၤ,မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤပလိးလိာ်သးဒီးပ တၢ်အိၣ်သးလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလၢကျဲအါတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးတ့ၢ်အါလၢန့ၣ် ၂၀၀၀န့ၣ်လံာ်လံာ်,ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လံာ်လၢလီၤပလိးလိာ်သးဒီးပတၢ် အိၣ်သးဒီးအဂ့ၢ်ဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ခိဖျါလၢလံာ်အံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးအသး,တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးလုၢ်လၢတုၤသန့မ့ၢ်လီၤဆီဆိန့ၣ်လီၤ.ဒီးတၢ်လၢလံာ် စီဆံၣ်အံၤ,ကဲဝဲယွၤအကလုၢ်ကထါဒီး,အိၣ်ဒီးတၢ်လီၤပလိးလိာ်သးဒီးပတၢ်လၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.ခိဖျါလၢကစၢ်ယွၤဃုထၢက တၢ်တၢ်ဒီးပတၢ်ခိဖျါအတၢ်ဆိၣ်ဂ့ၢ်ဒီးအတၢ်ဘျးတၢ်ဖျိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးလံာ်ဒၤတြီၤတဲဘၣ်စ့ၢ်ကီးပတၢ်လၢကစၢ်ယွၤကလုၢ်ကထါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ် လၢအကန့ၣ်အ့ၣ်န့ၣ်ဒီးနးကန့ၣ်ခံခိလၢာ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်နီၢ်နီၢ်တခါယွၤကလုၢ်ကထါအံၤလီၤဂၤလိာ်သးဒီးနးဒိဖိဆဲးဆဲးဖိတဘျီစ့ၢ်ကီ န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အဃိကစၢ်ယွၤကျိၤသီၣ်တဲာ်န့ၣ်ပတၢ်ဒီးဆၢတၢ်ဘၣ်ဝဲလၢပဖိခိၣ်လၢအလၢပုၤဒီးတၢ်ဖိတၢ်ကမီၤန့ၣ်လီၤ.ဒီးသီၣ် လိသီလိစ့ၢ်ကီးပတၢ်လၢပကဘၣ်ဒိကန့ၣ်တၢ်ပကဘၣ်အဲၣ်တၢ်ဒိလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.တမ့ၢ်ထဲဒိကန့ၣ်တၢ်,စ့ၢ်တၢ်ဒိဘၣ်,မ့ၢ်တၢ်စိပကဘၣ် အဲၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကစၢ်ယွၤကလုၢ်ကထါန့ၣ်လီၤ.အဃိဒီးအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်ဝဲ,ခိဖျါလၢတၢ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကစၢ်ယွၤ ကလုၢ်ကထါန့ၣ်လီၤ.

Dr. Jason Oakes

ပထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်လၢပဃုသ့ၣ်ညါတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤစၤပတၢ်လၢပတၢ်န့ၣ်ပၢၢ်အါထီၣ်ဘၣ်သးဒီး “တၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလီၤသး” ဒီး “တၢ်လၢအတဘၣ်ထွဲဆဲးလီၤသး” (*Continuities and Discontinuities*) လၢပ နီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဒီးလံာ်စီဆံၣ်အဘၣ်စၤန့ၣ်လီၤ.ပကကွၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်(၃)ထံၣ်-တၢ်ဆၢကတီၢ်တစါဘၣ်တစါတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတ စါဘၣ်တစါဒီးနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ.တၢ်(၃)ထံၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရုလိာ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအကဲဘျးကဲဖျိၣ် လၢပနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.မံပကွၢ်သကိးတၢ်တၢ်တခါလၢအရုဒိၣ်လၢအမ့ၢ် “တၢ်ဆၢကတီၢ်တစါဘၣ်တစါ” (Epochal considerations).

EPOCHAL (တၢ်ဆၢကတီၢ်တစါဘၣ်တစါ)

ဖဲလၢပတဲဘၣ်သး တၢ်ဆၢကတီၢ်တစါဘၣ်တစါလၢ လံာ်စီဆံၣ်အတၢ်စံၣ်စါတဲစါအပူၤန့ၣ်, မ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးန့ၣ်ပၢၢ်ပတၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ်,အတၢ်လီၤဆီလိာ်သးတတီၢ်ဘၣ်တတီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်စံၣ်စါတဲစါသ့ၣ်တဖၣ်ပနီၤဖးလီၤ အါသ့လၢကျဲအါတီၢ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဂ့ၢ်လီၤဆီလိာ်သးဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဂ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ပညိန့ၣ်နီၤဖးတၢ် ဆၢကတီၢ်ခံတီၤလၢအမ့ၢ်,လံာ်စီဆံၣ်အသီဆၢကတီၢ်ဒီးလံာ်စီဆံၣ်အလီၤလံာ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ပတဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢ လံာ်စီဆံၣ်အသီပူၤန့ၣ်,မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤလၢအသီန့ၣ်လီၤ.လံာ်စီဆံၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အံၤစးထီၣ်သးလၢ,ကစၢ်ခရံၣ်ဘျး ကဟဲဆၢကတီၢ်ဒီးတုၤလၢ,ကစၢ်ခရံၣ်က့ၤထီၣ်ကဒါက့ၤတစုန့ၣ်လီၤ.တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအသီအံၤ,မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်သး ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်အဂ့ၢ်,ခိဖျါလၢအမ့ၢ်မ့ၢ်ရံၣ်အအတၢ်ဟဲလီၤဒီးအိၣ်ဆိးဒီးပတၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖိဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကစၢ် ခရံၣ်လၢအမ့ၢ်စါဒၤဝဲအဖိခွါပတၢ်လၢကစၢ်ယွၤအခၢၣ်စးဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်သိးပကန့ၣ်ပၢၢ် “ဘၣ်မနုၤတၢ်မၤလိတၢ်ဆၢက တီၢ်တစါဘၣ်တစါအံၤဘၣ်တၢ်ပာ်အါလၢတၢ်အရုဒိၣ်လၢတၢ်မၤလိလံာ်စီဆံၣ်အသီအယွၤဂ့ၢ်ပိညါလဲၣ်”?ပကမၤလိကွၢ်သကိးတၢ် ဆၢကတီၢ် တစါဘၣ်တစါ အတၢ်ဆဲးလီၤသးဒီး လံာ်စီဆံၣ်အသီအတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒီးဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲမးဒီး ပကစးထီၣ်တဲကဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တစါဘၣ်တစါအတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလီၤသးဘၣ်လၢအအိၣ်ဝဲ.ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤမံပက ကွၢ်သကိးလၢ တၢ်ဆၢကတီၢ်တစါဘၣ်တစါအတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလီၤသးတက့ၢ်.

ဖဲအံၤစီၤပီၤလူၤအဲၣ်ဒီးပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဒုၣ်စၢၤလီၤဆီၣ်လိာ်သးဖဲတၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိၣ်ဆၢကတီၢ်ဒီးဝံ(လၢအမ့ၢ်ကစၢ်ခရံၣ်)စီၤဆၢကတီၢ်တၢ်ဘၢၣ်စၢၤဒီးခိၣ်ဖျါလၢတၢ်စံၣ်စီၤတဲၤပူၤန့ၣ်လီၤ.ဒ်ပတဲတၢ်လံအသး,ဖဲလၢအပူၤကွံာ် နံၣ် ၂၀၀၀ ဃၢၣ်ဃၢၣ်န့ၣ်,တၢ်အိၣ်ဖျါဘၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၢ်ဒီးလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်စီၤတၢ်ကမီၤခိၣ်ဖျါ,တၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်,ဝံသ့ၣ်တဖၣ်,ဒီးကစၢ်ခရံၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပူၤလၢအိၣ်လၢပဖိခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢၣ်ပဘၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လၢနီၢ်ခိၣ်နီၢ်န့ၣ်တဖၣ်လၢပသးပကျါလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၢ်တၢ်မၤသးနီၢ်နီၢ်ဝဲအံၤ, မ့ၢ်တၢ်တခါလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဒုၣ်စၢၤလၢ အတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတအိၣ်လၢ,ပစီၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ,ဒီးလံာ်စီၤဆၢသီစီၤဆၢကတီၢ်တၢ်ဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်တခါန့ၣ်, လံာ်စီၤဆၢသီဝဲအံၤတဲၤဖျါထီၣ်ဝဲဘၣ်ဃးတၢ်စီၤတၢ်ကမီၤခိၣ်ဖျါ, တၢ်မၤလီၤလးလၢကစၢ်ခရံၣ်, တၢ်မၤဖိဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်မၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်မၤလီၤလးလၢကစၢ်ခရံၣ်မၤဝဲဒီးတၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤဝဲန့ၣ်,မ့ၢ်ဝဲတၢ်စီၤတၢ်ကမီၤတၢ်အဒိတဲာ်,လၢတၢ်အိၣ်ဖျါခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.ကစၢ်ယူၤဆဲးမၤဒီးတၢ်လၢ,တၢ်အိၣ်ဖျါပူၤလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤဒၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အိၣ်ဖျါအတၢ်စီၤတၢ်ကမီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးခိၣ်ဖျါ,တၢ်မၤတၢ်လံအသးလၢလံာ်စီၤဆၢသီပူၤလံာ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဃိဒီး ပကဘၣ်မၤလီၤတံၢ်က့ၢ်ပတၢ်မၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲး, ဒီးအိၣ်မူဆိးကါပၢ်ဖျါထီၣ်က့ၢ်တၢ်မၤလီၤအံၤလၢဆၢကတီၢ်မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.ခံခါတခါလၢအမ့ၢ်,လၢလံာ်စီၤဆၢသီစီၤဆၢကတီၢ်န့ၣ်,ပမ့ၢ်ဘၣ်ပၢ်ဖျါကစၢ်ခရံၣ်တၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဝံသ့ၣ်တဖၣ်လီၤလီၤန့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤခရံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်,ပၢ်ဖျါထီၣ်အသးလၢ ဝံ, တၢ်မၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ကဟုကယာ်က့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒီး တၢ်စံးဆၢက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်သံကွၢ်သံဒီးန့ၣ်လီၤ. ပကထံၣ်ဘၣ်တၢ်အဒိတခါဖဲ စီၤပီၤလူၤ အတၢ်စံးဆၢတဲၤဖျါထီၣ်က့ၢ် ပူၤလၢအပိာ်ကစၢ်ခရံၣ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲ လံာ် ဝဒီး ပကရံၣ်သ့ၣ်, ဒီးဖဲးလုၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.အါန့ၣ်အန့ၣ်,လၢလံာ်စီၤဆၢသီစီၤဆၢကတီၢ်န့ၣ်,တၢ်အိၣ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်,ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်သကိး,ဒီးတၢ်ဆၢတဲာ်သကိးလၢတၢ်အိၣ်ဖျါပူၤ,ဒ်ပစံးတၢ်အသး,တၢ်အိၣ်ဖျါလၢဂ့ၢ်ယုၤလုၢ်(မၤတၢ် ၁၅).ဘၣ်ဆၢၣ်လၢပစီၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ,တၢ်စီၤတၢ်ကမီၤအိၣ်ထံးခိၣ်ဘိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတအိၣ်မူအိၣ်ဝဲလၢပပူၤလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ ပကဘၣ်က့ၢ်ဖးက့ၢ်ဒီး မၤလီၤက့ၢ်လံာ်စီၤဆၢသီအံၤဒီး အိၣ်မူပိာ်ထွဲဒီး ပၢ်ဖျါထီၣ်က့ၢ်တၢ်မၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

သၢခါတခါ,ဒ်ပမၤလီၤတၢ်ယူၤဂ့ၢ်ပိညါလၢလံာ်စီၤဆၢသီအပူၤအသး,တၢ်လၢပဘၣ်ထံၣ်ဘၣ်အိၣ်တခါလၢအမ့ၢ်ပူၤကွဲးလံာ်ဖိအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်ဘၣ်ဃးဒီးယူၤန့ၣ်, မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ, တၢ်အိၣ်ဖျါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဘၣ်ဆၢၣ်တနီၤနီၤ, တဘၣ်ထွဲလီၤပလီၤလိာ်သးဒီးပူၤအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.လံာ်စီၤဆၢသီအံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၣ်အဆၢကတီၢ်ဖဲကစၢ်ယူၤအဖိလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်သးလီၤသးကျဲးဖဲလံာ်စီၤဆၢသီလံာ်ဒီးအသီဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤအဃိသတးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်အါခါဘၣ်တၢ်တဲၤဖျါထီၣ်အံၤဖဲလံာ်စီၤဆၢသီပူၤ,ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်လၢဘၣ်ဃးပူၤပိာ်ကစၢ်ခရံၣ်ခံသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးလံာ်စီၤဆၢလီၤလံာ်ဒီး ပူၤယူၤအဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်သံကွၢ်တဖျါၣ်လၢ. ပုၤခရံၣ်ဖိပိာ်ခါသ့ၣ်တဖၣ်ပမ့ၢ်ကွဲးလၢယူၤအဖိအလုၢ်အလုၢ်ဒီးလီၤဒဲးတၢ်က့ၢ်တရံးဒဲးဒဲးဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်မၤပိာ်ထွဲပူၤယူၤအဖိအတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အလီၤအိၣ်ဒဲးဒဲး/ပုၤခရံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါနီၤဖးတၢ်လုၢ်တၢ်ပၢ်လၢအမ့ၢ်ဆၢၣ်ဖိကိာ်ဖိဒီးတၢ်လုၢ်တၢ်ပၢ်လၢအမ့ၢ်ကစၢ်ခရံၣ်လၢအလုၢ်ထီၣ်သးလၢပတၢ်ဒဲးဘးအဂီၢ်လၢက့ၢ်ဒ်လဲၣ်?ပူၤယူၤအဖိအတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်,တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ,တၢ်မၤဘူၣ်မၤပွဲသ့ၣ်တဖၣ် လၢကဘၣ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးပုၤခရံၣ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖျါ, သ့ၣ်လၢက့ၢ်ဒ်လဲၣ်? တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်ဝဲအံၤ ဘၣ်တၢ်တဲၤအံၤဒီးအိၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢန့ၣ်လၢအပူၤကွံာ်သ့ၣ်တဖၣ်လံာ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်တၢ်ကိာ်တၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်ကတီၢ်ဝဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်တၢ်တၢ်ဒီးပုၤခရံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲအိၣ်ထီၣ်ကဒီးအသီန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢပဖးလံာ်စီၤဆၢသီအံၤဆၢကတီၢ်မ့ၢ်တၢ်ကိာ်တၢ်ခဲလၢပကဘၣ်န့ၣ်ပၢ်ဒီးမၤန့ၣ်ကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်လၢစီၤတစီၤဘၣ်တစီၤအတၢ်တဘၣ်ထွဲလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢၣ်သန့ၣ်က့,ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်မူပိာ်ထွဲပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်စံးဆၢလၢလံာ်စီၤဆၢသီအံၤပူၤ,လၢအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢဟဲဘၣ်ပူၤလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤဒီး,ပကဘၣ်မၤလီၤအိၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဒီးဃုန့ၣ်ပၢ်အါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပူၤတၢ်ဖးလံာ်စီၤဆၢသီအံၤအဝဲကဘၣ်ဆိကမိာ်ဝဲတၢ်အိၣ်သး,တၢ်မၤသးလၢအပူၤကွံာ်ဒီးကဘၣ်ဖးဝဲန့ၣ်လီၤ.ဖဲလၢပမၤဒ်န့ၣ်အခါတဘျီတခါပကတူၢ်ဘၣ်လၢပူၤလၢညါစီၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤခိၣ်ဖျါတၢ်ကိာ်ခဲဘၣ်ခိၣ်ဖျါလၢအတၢ်အိၣ်သးတဒ်သးဒီးပူၤလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.အဃိဒီးတၢ်အဒိတခါလၢလံာ်စီၤဆၢသီပူၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးကစၢ်ယူၤတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးဝဲထဲပူၤအံၤစ့ၢ်လးဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအလီၤလံာ်အဖိလၢဒီးဖဲကစၢ်ခရံၣ်ဟဲဒီးမၤပူၤကစၢ်ယူၤတၢ်အၢၣ်လီၤတဘျီဃိဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအသီအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်

ကိလၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဂီၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကနီၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤအလီၢ်လံာ်ပူၤန့ၣ်တၢ်လၢပကဘၣ်မၤအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ပူၤန့ၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?တၢ်ရူၤလိာ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးပူၤယူၤအဖီဒီးပူၤတခီဘိမုၢ်ဖိအဘၣ်စၢၤမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်?ပမ့ၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သံကွၢ်ဒ်အံၤဒၣ်လဲၣ်,တဘျီတၢ်ပဲသ့ၣ်တဖၣ်ပတဆိကမိၣ်အိၣ်လၢအဂ့ၢ်ဘၣ်,ပတမၤတၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ်ဂၢ်လၢတၢ်ဃုဃိထံသ့ၣ်ညါအိၣ်ဘၣ်,ပတက့ၤကဒါက့ၤလၢလံာ်စိဆံအပူၤဘၣ်,ပတဃုန့ၢ်ပၤတၢ်ကွဲးတခါတၢ်တခါတၢ်,ပတဃုန့ၢ်ပၤတၢ်အတၢ်အိၣ်သးဘၣ်ဒီးတၢ်လၢအတဲဖျါထီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်,ပတဃုသ့ၣ်ညါအိၣ်ထီၣ်ဘၣ်မနုၤလၢတၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤအံၤလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်ခိဖျါကစၢ်ခရံၣ်အတၢ်ပဲ,ဒီးတၢ်လၢပဆိကမိၣ်တခါမ့ၢ်ဝဲထဲပကဘၣ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲအိၣ်လၢပစၢၤကတီၢ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

Dr. Stephen T. Welum

ပမၤလိတုၤလံာ်တၢ်ဒုၤစၢၤလၢစၢၤတစၢၤဘၣ်တစၢၤအတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးဒီးအတၢ်တဘၣ်ထွဲလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤဒီးခဲအံၤပကဃုသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤတၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဃးလၢ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဆံးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

CULTURAL (တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ)

ဖဲပတဲဘၣ်ဃးဒီးထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢန့ၣ်,တၢ်လၢပတဲထီၣ်လၢပခိၣ်န့ၣ်ပူၤမ့ၢ်ဝဲ,ပူၤကညီတဝၢပူၤအတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမး,အတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဒီးအတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအတဲဖျါထီၣ်ပတၢ်ကူတၢ်ကၤ,တၢ်ကွဲးလံာ်လဲၣ်,တၢ်လၢထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်လၢ(IT),တၢ်ပတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၢ်,ဒီးပူၤတဂၤဘၣ်တဂၤအတၢ်ရူၤလိာ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲ ပတဲဘၣ်ဃးဒီးယူၤဂ့ၢ်ပိညါလၢ လံာ်စိဆံအသိပူၤအခါ, ပကဘၣ်တဲဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢ နံၣ်တၢ်ယၢဖျိၣ်အစၢၤဆၢကတီၢ်ဒီး, လၢခ့ၢ်ပစၢၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပမ့ၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအံၤဒီးပကဘၣ်ကွၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအဘၣ်ထွဲလိာ်ပလီၤလိာ်သးဒီးတလီၤပလီၤလိာ်သးဒီးပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဝဲအံၤတမ့ၢ်တၢ်တခါလၢအညီညီကဲၣ်ဆိဘၣ်.အဃိဒီး,ပကဘၣ်ကတဲၤကတီၢ်ပသးလၢပကဘၣ်မၤလိဃုသ့ၣ်ညါ အိၣ်မူပာ်ဖျါအိၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. ပကကွၢ်သကိးတၢ်တၢ်တခါလၢအမ့ၢ်, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအမ့ၢ်အတီလၢ အလီၤပလိာ်ဘၣ်ထွဲဒီးပူၤသ့ၣ်တဖၣ်...

Continuities (အတၢ်လီၤပလိာ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတဖၣ်)

ပသ့ၣ်ညါလၢ,ပူၤတဂၤဘၣ်တဂၤအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤဆိလိာ်သးန့ၣ်လီၤ.ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအလီၤပလီၤလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ,ကယိကယိန့ၣ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်ဝဲကွၢ်ကွၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ်ဒီးတၢ်လီၢ်တတီၤဘၣ်တတီၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပမ့ၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤတၢ်ဝဲအတၢ်လီၤဆိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပသ့ၣ်ညါက့ၤလၢတၢ်လၢပူၤဟီၣ်ခိၣ်ပိလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဆိးလီၤအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ဖျါတဖျါဃိပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အမ့ၢ်အတီဝဲလၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢပူၤတစၢၤဘၣ်တစၢၤ, တၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ်ဒီး တၢ်လီၢ်တတီၤဘၣ်တတီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤ, ပူၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဒုးဒိၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲ, လၢနီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးလၢပူၤတဝၢတၢ်လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်တကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်ပူၤစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ် ဝး ၁၉ ဖံးဝဲ...

တၢ်လၢအအိၣ်တုၢ်န့ၣ်, မ့ၢ်တၢ်လၢအကကဲထီၣ်ဒီး, တၢ်လၢအမၤတုၢ်အသးန့ၣ်, မ့ၢ်တၢ်လၢအကမၤအသးလီၤ. ဒီးတၢ်အသိတအိၣ်ဘၣ်လၢမ့ၢ်အဖီလၢဘၣ်. (ပူၤစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ် ၁၉)

တၢ်လၢပထံၣ်တၢ်လီၤဆိသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲအံၤန့ၣ်,တမ့ၢ်တၢ်ကမၤမၤလၢပဂီၢ်ဘၣ်.ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်လၢအလီၤဂၤလိာ်သးဒီးပတၢ်အိၣ်သးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲလၢစၢၤခဲအံၤစၢၤလၢအပူၤကွံာ်လၢလံာ်စိဆံအသိစၢၤဆၢကတီၢ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.ဒ်လၢအပူၤကွံာ်အသိး,ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပအိၣ်ဒီးပတၢ်ကူတၢ်သိး,ပတၢ်ကွဲး,ပဟံၣ်ဖိဃိဖိ,ပပဒိၣ်ပပုၤ,တၢ်မူးတၢ်ရၢသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒ်သိးဒီးအအိၣ်တုၢ်လံာ်လံာ်စိဆံအသိပူၤစၢၤဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ,ပထံၣ်န့ၣ်တၢ်လီၤပလီၤလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ညီညီ, လၢပစၢၤဆၢကတီၢ်ဒီး လံာ်စိဆံအသိစၢၤဆၢကတီၢ်ဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ လံာ်ယီၤဟၣ် ၄၆-၇ တဲဘၣ်ဃးဒီးကစၢ်ခရံၣ်အတၢ်ကတီၢ်သကိးတၢ်ဒီးပူၤဂ့ၢ်မရံၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

“**ဒီးဘာ်လၢဃုန့ၣ်ရံၣ်ဃုန့ၣ်ဃုန့ၣ်လီၤ. ဒီးပှၤဂျၢမရံၣ်တကၢဟဲဒၢန့ၣ်ထံလီၤ. ယုၣ်ဂ္တးစံးဘာ်အိၤ ဟ့ၣ်အိၤယၤလၢထံတက့ၢ.**” (ယၤဟ့ၣ် ၄:၆-၇).

ပဲဒဲအဲဒါအါက, ပနၢ်ဟ့ၣ်ဘာ်တုၣ်လၢလုၢ်လၢထူသန့တဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢအပူၤကွံာ်တစၢ်ဘာ်တစၢ်န့ၣ်လီၤ. ကစၢ် ခရံၣ်ထံၣ်လိာ်သးဒီးတဲသကိးတၢ်ဒီးပှၤဂျၢမရံၣ်, ပမ့ၢ်ကွံာ်စၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ်, ပှၤယုၤအဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ပနီၢ်ပဲပှၤဂျၢမရံၣ်လၢပှၤလၢ အတကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး, အဝဲသ့ၣ်တထဲသကိးတၢ်ဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤဂျၢမရံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခဲအှၢစၢ်ဆၢကတီၢ်ပှၤဖးလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်, ပတၢ်ပာ်သးလၢအကလီၤဂၤဒီးပှၤယုၤအဖိလၢပှၤဂျၢမရံၣ်ဖိန့ၣ်တအိၣ်ဘာ် န့ၣ်လီၤ. ပတၢ်ဆိကမိၣ်လၢပှၤကညီအကအိၣ်အတကအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တအိၣ်လၢပတၢ်ဆိမိၣ်ပှၤလၢဘာ်. ဘာ်ဆၢမ့ၢ်တၢ်ကိးဒီးလၢ ပကထံၣ်တၢ်လီၤပလီၤလိာ်သးလၢလံာ်စီဆံၣ်ဒီးပတၢ်အိၣ်သးစၢ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢတမၤမ့ၢ်ပသးန့ၣ်, ပှၤကညီလၢ စၢ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤသ့ၣ်တဖၣ်, အတၢ်လီၤဆိလိာ်သးဒီးစၢ်လၢအပူၤကွံာ်တအိၣ်အါအါဘာ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါလၢပအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်တ ဖျၢၣ်ဃီအပူၤဒ်သိးပှၤလၢညါစၢ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသိစၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢပကဘာ်မၤလီၤဆိလိာ်ပသးဒီးပှၤလၢညါတစၢ် အမဲာ်ညါ, ပက့ၢပိာ်ထွဲကဒါက့ၢပှၤလၢညါစၢ်တဖၣ်အတၢ်ပာ်သးလုၢ်လၢသကိးပဝးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်ပတၢ်သ့ၣ်ညါဘာ်ဃးဒီးလုၢ်လၢထူသန့တဆဲးတၢ်လၢလၢအလီၤပလီၤဘာ်ထွဲဆဲးလိာ်သးဖဲပစၢ်ဒီးစၢ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အ သိစၢ်အဘာ်စၢ်အရ့ဒိၣ်ဝဲအသိးပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပကဘာ်သ့ၣ်ညါဝဲတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအတဘာ်ထွဲလီၤပလိးလိာ်သးဒီးအတၢ်မၤ သးသ့ၣ်တဖၣ် လၢပတၢ်မၤလိဃုန့ၣ်ပၢ်ဘာ်ဃးယွၤဂ့ၢ်ပီညါလံာ်စီဆံၣ်အသိတကတြုၤအပူၤစ့ၢ်ကိးလီၤ.

Discontinuities (တၢ်လၢအတဘာ်ထွဲလီၤပလိးဆဲးလိာ်သးတဖၣ်)

တၢ်လၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်, ပတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်ဘာ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံၣ်အံၤန့ၣ်, မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကစၢ်ယွၤကလုၢ်ကထါဒီးပှၤလၢအကွဲး လံာ်စီဆံၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်သးစီဆံၣ်န့ၣ်လီၤ. ညီန့ၣ်ပတဲဘာ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံၣ်အံၤ, ကြၢးဝဲဒီးတၢ်ယုၤထီၣ်ထီၣ်, အယိဒီးလၢလံာ်စီဆံၣ်အမဲာ်ညါ တၢ်လၢပလိာ်ဘာ်တၢ်အဂ့ၢ်အကအိၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်အဘာ်မနုၤလဲၣ်? ဘာ်မနုၤအယိလၢပလိာ်မၤလိဒီးလုၢ်လၢထူသန့တဆဲးတၢ်လၢ ဒီးတၢ်စံာ်စၢ်တဲစၢ်ဒီးကျိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်? ခိဖျါလၢပအိၣ်ဒီးလံာ်စီဆံၣ်ဒိတဘာ်ညါဒီးတမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပှၤဒီးခါ? ပသ့ၣ်ညါလၢပှၤကွဲး လံာ်စီဆံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်သးစီဆံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘာ်ဆၢသးစီဆံၣ်သန့က့ၢမၤတၢ်စ့ၢ်ကိးခိဖျါပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိလၢအကွဲးလံာ်စီဆံၣ်တဖၣ်ဒီးသးစီဆံၣ် ဟ့ၣ်ပှၤတၢ်န့ၣ်ပၢ်ဘာ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံၣ်အတၢ်စံာ်စၢ်တဲစၢ်အသက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပတၢ်အိၣ်ဒီးလံာ်စီဆံၣ်လၢအကွဲးလီၤအသးထဲပှၤမံၤစရီ တခါဇၢဘာ်, ထဲတၢ်သိၣ်တၢ်သိတခါဇၢဘာ်, ဟ့ၣ်ပှၤထဲတၢ်ကူၣ်သ့ထဲတခါဇၢဘာ်. မ့ၢ်တခါပအိၣ်ဒီးလံာ်စီဆံၣ်လၢအမ့ၢ်အလီၣ်ဖျါ ထီၣ်ကစၢ်ယွၤန့ၣ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤလီၣ်ဖျါထီၣ်အသးဒီးဟူးဂဲၤမၤတၢ်လၢတၢ်စံာ်စၢ်တဲစၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ. တဘျီတခါပတဲဖုၣ်လီၤလံာ်စီ ဆံၣ်လၢအမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤကလုၢ်ကထါလၢပှၤကညီကွဲးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲးအသးလၢတၢ်စံာ်စၢ်တဲစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်စ့ၢ် ကိးတၢ်အကါဒိၣ်လၢပဂီၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါတၢ်အိၣ်သးဆၢကတီၢ်လၢလံာ်စီဆံၣ်တၢ်ကွဲးအသးဘာ်န့ၣ်ပမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါကျိၣ်အ တၢ်ကွဲးဘာ်န့ၣ် လံာ်စီဆံၣ်ကဲထီၣ်ကွံာ်ဝဲတၢ်အကမူၤကမုၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

Dr. Edward M. Keazirian

တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢပစၢ်ဒီးလၢလံာ်စီဆံၣ်အသိအစၢ်, မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤဆိလိာ်သးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အ မ့ၢ်အတီန့ၣ်လီၤ. ဒီးပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အလီၤအိၣ်ဝဲလၢပကဘာ်တဖျါမၤန့ၣ်ကွံာ်တၢ်ကိတၢ်ခဲတၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢပတၢ်အိၣ်မူ, ပာ်ဖျါထီၣ် က့ၢလံာ်စီဆံၣ်အိၣ်ပညီလၢပတၢ်အိၣ်မူပှၤ, လၢအဘာ်ထွဲဒီးယွၤဂ့ၢ်ပီညါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တခါလၢတဲန့ၣ်ပၢ်ဘာ်ဃးလံာ်စီဆံၣ်အတၢ်တလီၤပလိးလိာ်သးဒီးပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ထဲကဲကျိၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ်န့ၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသိပှၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤပှၤဖးလံာ်စီဆံၣ်လၢဟူးလုၢ်ကျိၣ်ဘာ်ဒၣ်ထဲစ့ၢ်ကိးကန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ ပကဘာ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်ပၢ်ဘာ်အိၣ်သးလၢယၤဖျိတၢ်ဆၢကတီၢ်အတၢ်ကွဲးသးဒီးအတၢ်ကွဲးသးလၢဟူးလုၢ်ကျိၣ်, ဒီးဇၢဒြဲၤအ ကျိၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အလီၤလံာ်, ဒီးပှၤကွဲးလံာ်စီဆံၣ်အသိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်က့ၢပံးန့ၣ်က့ၢလၢလံာ်စီဆံၣ်အလီၤလံာ်အတၢ်ကွဲးသ့ၣ်တ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိး, ပကဘာ်လဲၣ်ခိဖျါတဖျါမၤန့ၣ်ကွံာ်တၢ်ကိတၢ်ခဲ, လၢထံဂ္တးကိာ်သဲး, မုၢ်ကျိၣ်ဝဲကွံာ်, ဒီးတဝၢပူၤအတၢ် ရုလိာ်ဘာ်ထွဲလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤဃုာ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်မ့ၢ်မးဒီး, ပတၢ်ကိတၢ်ခဲလၢအမ့ၢ်လုၢ်လၢထူသန့တဆဲး တၢ်လၢလၢအတလီၤပလိာ်ဘာ်ထွဲဆဲးလိာ်သးလၢပစၢ်ဒီးလံာ်စီဆံၣ်အသိအစၢ်ဆၢကတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပဘျီဂ့ၢ်မၤဘာ်က့ၢန့ၣ်ဝဲန့ၣ် လီၤ.

တၢ်ကတိၤဖိတဖျၢၣ်လၢ ဝုၣ်လိဒ် (London) စံးဝဲ... “ပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးလၢ တၢ်ပာ်တၢ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢ” (Mind the gap). ဝဲပမ့ၢ်ဟးလၢက့ၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ဖိလၢဒီး, က့ၤထီၣ်က့ၤက့ၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လိာ်ဒီး ပသ့ၣ်ညါလၢ တၢ်ဘၢၣ်စၢန့ၣ် အိၣ်ဝဲ ဒီး တၢ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢတၢ်ခါန့ၣ်လီၤ. လီၤဂၤဒ်န့ၣ်အသိး, ပသ့ၣ်ညါလၢ တၢ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိးဝဲပကိၣ်ထံ, ပသိၣ်လိဒီးပစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤ တၢ်လၢ လံာ်စီဆံၣ်အသိးပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢတၢ်လီၤဆီအိၣ်ဝဲ လၢအပူၤကွံာ်, ဒီးခါဆၢကတိၤ အတၢ်ဘၢၣ်စၢန့ၣ်လီၤ. အတၢ်လီၤဆီလၢအမ့ၢ်ကိၣ်တၢ်စံးတၢ်ကတိၤ, ဒီးပူၤတၢ်တၢ်အိၣ်ဝဲသးအတၢ်လီၤဆီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢလီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ်လၢပစၢၤဒီးလၢစၢၤလၢအပူၤကွံာ်န့ၣ် ၂၀၀၀န့ၣ်, တၢ်လီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ်ဘူးကအိၣ်ခဲလၢာ်ဃာ်ဃာ်န့ၣ်လီၤ. အဃိဒီးတၢ်လီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ်, ပမ့ၢ်တပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးဘၣ်ဒီး ပကဆိၣ်ကမိၣ်ထဲပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတခါဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢပကဘၣ်ဃုသ့ၣ်ညါ လံာ်စီဆံၣ်ဒီတဆၢဒိၣ်အခိပညီ ပဃုသ့ၣ်ညါထဲ လံာ်စီဆံၣ် တဆၢဖိအခိပညီန့ၣ်လီၤ. ပထိၣ်သ့ၣ်တြီၤက့ၤလံာ်စီဆံၣ်အခိပညီထဲလၢ အဘၣ်လိာ်သးဒီးပတၢ်အိၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပတၢ်ဒီကန့ၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်ဆၢကတဲတၢ်ဒီးပူၤဘၣ်, မ့ၢ်တခိပတံးထီၣ်န့ၣ်လံာ်စီဆံၣ် အဆၢဒီးပစံးကတိၤစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်န့ၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်တၢ်ကစီၣ်လၢတၢ်ကွဲးအီၤလၢအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိအိၣ်ဒီးတၢ်ထံးဘၣ် ပူၤ, အိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်ကမိၣ်န့ၣ်, ပကဘၣ်ပာ်မၢ်ကွံာ်ပသးဒီး, ပလီၤပသးလၢတၢ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢလၢအိၣ်ဒီးပူၤန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်တပတၢ်ဒုၣ်တၢ်ဆၢဒ်န့ၣ်မးဒီးပပာ်ပနီၣ်လံာ်စီဆံၣ်လၢအမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤကလုၢ်ကထိၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်လၢပျၢၤလံာ်လံာ်အသိးလၢပပူၤတၢ်ပူၤန့ၣ် လီၤ.

Dr. Mark A. Jennings

လၢပတၢ်မၤလိစိၤတစၢၤဘၣ်တစၢၤအတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးဒီးအတၢ်တဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးလၢအမ့ၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ် ဝံၤဒီးပကဆဲးကွၢ်ကဒီးလၢ, အမ့ၢ်နီၣ်တဂၤအတၢ်ဆိကမိၣ်မၤလိယွၤဂ့ၢ်ပိညါလၢလံာ်စီဆံၣ်အသိးအံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးထံထံဆးဆးန့ၣ် တက့ၢ်.

PERSONAL (နီၣ်တဂၤအတၢ်ဆိကမိၣ်၊ အတၢ်ဘၣ်ထွဲ)

လၢပနီၣ်တဂၤဘၣ်တဂၤအပူၤ, ပအိၣ်ဒီးပသးတၢ်ဆိကမိၣ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. လၢပူၤတဂ့ၢ်တထၢပူၤဒၣ် လဲၤမ့ၢ်အိၣ်ဆိးဝဲဒ်သိးသိးဘၣ်ဆၣ်သန့က့, အတၢ်ဆိကမိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤဆီလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. ဝဲပမ့ၢ်ထံၣ်ဘၣ်လိာ်သးဒီးပူၤတဂၤ လၢလၢဖဲလၢတၢ်လီၤယံၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပူၤတဂၤလၢလၢပသ့ၣ်ညါဒီးဖးဘၣ်အီၤလံာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်, အတၢ်ဆိကမိၣ်လီၤဆီ, အတၢ်ပာ်သးလီၤဆီ, တၢ်တူၢ်ဘၣ်လီၤဆီဒီး, တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢနီၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်လီၤဆီလိာ်သးတဂၤဘၣ်တ ဂၤန့ၣ်လီၤ. ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခိဖျိလၢအလီၤဆီတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ, တၢ်ပျံၤတၢ်ဖး, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်လီၤဆီလိာ်သးန့ၣ် လီၤ. အဃိဒီးဝဲပမၤလိဝဲဒၣ်ယွၤဂ့ၢ်ပိညါလၢလံာ်စီဆံၣ်အသိးပူၤန့ၣ်ပကဘၣ်ပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးလၢပူၤလၢတစၢၤဃိဒီးပူၤဒီးပူၤလၢ လံာ်စီဆံၣ်အသိးပူၤတစၢၤ အတၢ်လီၤဆီလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

ပကကွၢ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပတဲတ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအမ့ၢ်နီၣ်တဂၤအတၢ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တၢ်တခါ လၢအမ့ၢ် နီၣ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးဒီး စၢၤဆၢကတိၤလၢအပူၤကွံာ်ဒီးခဲအံၤစၢၤဆၢကတိၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးခဲတခါလၢအမ့ၢ်ပနီၣ်ကစၢ်အတၢ်တဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးဒီးပူၤကညီလၢစၢၤအပူၤကွံာ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်? ပကစးထီၣ် လၢတၢ်တခါ လၢအမ့ၢ် နီၣ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးဒီးစၢၤလၢအပူၤကွံာ်န့ၣ်လီၤ.

Continuities (နီၣ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတဖၣ်)

ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲတကဟ့ၣ်န့ၣ်, ပူၤအိၣ်ဝဲအါဒုၣ်အါထၢလၢ အတၢ်ဆဲးလၢ, လုၢ်လၢထုသန့, တၢ်ပာ်သး လီၤဂၤလိာ်သးဒီးပူၤန့ၣ်လီၤ. အဃိ, ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်, ပမၤလိလံာ်စီဆံၣ်အသိးဒီးအိၣ်မူပိာ်ထွဲက့ၤလၢပတၢ်အိၣ်မူပူၤဒုဒုက့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. လံာ်စီဆံၣ်သိၣ်လိပူၤလၢ ပူၤကညီလၢလံာ်စီဆံၣ်အပူၤဒီး ပူၤကညီလၢပစၢၤဆၢကတိၤခဲအံၤသ့ၣ်တဖၣ်, ပမ့ၢ်ဒၣ်ပူၤဒ်သိးသိးန့ၣ်လီၤ. ပူၤကွဲးလံာ်စီဆံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပူၤဖးလံာ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပူၤတဂၤလၢလၢဂ့ၤလၢလံာ်စီဆံၣ်အသိးပူၤန့ၣ်ပာ်ဖျိထီၣ်ဝဲလၢပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤ အတၢ်ဘၣ်တ့ဒီးအက့ၢ်အဂီၢ်အိၣ်လၢပလီၤဒီး ဒ်န့ၣ်အသိးမ့ၢ်တၢ်တမံၤဃိဒီးပူၤလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ. ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးအတၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်သိးဒီးပူၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တဘျီဘျီအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ပံးပံးဒီး, တၢ်သ့ၣ်တမုာ်သးတမုာ်, ဒ်ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပတူၢ်ဘၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်, မ့ၢ်ပူၤတၢ်ဒီးဘးဖိလၢအလိၣ်ဘၣ်ကစၢ်ခရံၣ်တၢ်အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤဒ်သိးပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပ

တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဂဲၤပျီၤလၢတၢ်ဒီးဘး,တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ,တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဒ်သီးဒီးပုၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.ဒီးပုၤလၢအန့ၣ်ကစၢ်ခရံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသီစါဆၢကတီၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မုၢ်ပုၤလၢပလၢၤဘၣ်ကစၢ်ခရံၣ်အဘျူးအဖျိၣ်ဒီး သးစီဆံၣ်အတၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤဆိၣ်ဝါ လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူပူၤ ဒ်ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤအသီးန့ၣ်လီၤ.စီဖျိလၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအသိးဒီးပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢပနီၢ်ကစၢ်အတၢ်လီၤပလီၤလိာ်သးဒီးပုၤလၢညါတစါသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်ဝဲ,ဖဲပဖးလံာ်စီဆံၣ်အသီအခါစ့ၢ်ကီးပပလၢၤဘၣ်ပတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးပုၤလၢညါသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးညီညီစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.တၢ်အဒိတခါဖဲလံာ်ရဲၤ၉:၂-၄စါပီလူးတဲၤဖျါထီၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်လီၤပလီၤလိာ်သးဒီးအဒိပုၤဝဲၤပုၤယူၤဒ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢက့ၢ်ဒ်အံၤန့ၣ်လီၤ....

“လၢယသးအုးဒိၣ်မးဒီးယသးအိၣ်တကီၢ်တဘၣ်ယုၢ်ပီၤလီၤ.အဂ့ၢ်ဒ်အံၤယဆၢသ့ၣ်လၢယကစၢ်ဒ်ယဲကဘၣ်ဆိၣ်အၢ ကွံာ်လၢခရံၣ်အပူၤလၢပုၤဒီကူးဒိတၢ်ဒီးယၢဒ်တၢ်ဖဲတၢ်ညၢာ်အသိးယဒိပုၤဝဲၤတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မုၢ်ပုၤအံၣ်စ့ၣ်လးဖိ ဒီးတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးအံၤ မ့ၢ်တၢ်ပာ်အံၤလၢဖဲအလီၢ် ဒီးတၢ်လၢကတီၢ် ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်အၢတၢ်သီ ဒီးတၢ်မၤယူၤအတၢ်မၤ ဒီးတၢ်ဖဲပာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.” (ရဲၤ၉: ၂-၄)

လံာ်စီဆံၣ်ဆၢဝဲအံၤတဲၤဖျါထီၣ်ဘၣ်ဃးဒီးစါပီလူးအနီၢ်ကစၢ်အတၢ်လဲၤစီဖျိတၢ်တူၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်,အတၢ်ဆိတလဲတအိၣ်အါဘၣ်,လၢစါပီလူးစါဆၢကတီၢ်လံာ်လံာ်ဒီးတူၤလီၤလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.နီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်,လီၤကံၢ်ဒ်သီးဒီးတၢ်လဲၤစီဖျိလၢပုၤလၢအိၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသီပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အသိးဒီး,ပကဖိၣ်ဝဲဒ်ပုၤကွဲးလံာ်စီဆံၣ်အသီအတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးပုၤဖးလံာ်ဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်အကီၢ်လၢပဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးစီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤစီဖျိ သ့ၣ်တဖၣ်အသိးဒီး, ပအိၣ်မူပိာ်ထွဲက့ၤလၢ ပတၢ်အိၣ်မူပူၤသ့ၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်နီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးစါလၢလံာ်စီဆံၣ်အသီပူၤအိၣ်ဝဲအါအါအသိး,တၢ်လၢအတဘၣ်ထွဲလီၤပလီၤလိာ်သးဒီး ပနီၢ်ကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးစ့ၢ်ကီး, လၢပကဘၣ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲအါလၢပတၢ်အိၣ်မူပူၤ လၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

Discontinuities (နီၢ်ကစၢ်အတၢ်တဘၣ်ထွဲဆဲးလိာ်သးတဖၣ်)

အါတက့ၢ်လံာ်စီဆံၣ်အသီအံၤ,တဲၤဖျါထီၣ်ပုၤတခူၢ်ဒါတတၢ်ဒါလၢလံာ်စီဆံၣ်ပူၤဒီးပုၤတခူၢ်န့ၣ်မုၢ်ပုၤလၢအလီၤဆိလိာ်သးဒီးပုၤ,လၢတၢ်န့ၣ်အသိး,တဘျီတခီၣ်လၢပကမၤဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးဒီးပတၢ်အိၣ်သးခဲအံၤန့ၣ်,မ့ၢ်တၢ်လၢအကီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်နီၢ်တကၢဘၣ်တကၢ,အဝဲသ့ၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်,ဒီးအဝဲသ့ၣ်အသးန့ၣ်,ဒီးမုၢ်ခါအတၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်,မ့ၢ်တၢ်လၢအကီၢ်ခဲလၢပတၢ်အိၣ်သးအသိးကဝဲသ့ၣ်တတဖၣ်,ပကဘၣ်ဃုန့ၢ်ပၤမၤလိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

ကစၢ်ယူၤတူၤလီၤပုၤလၢပနီၢ်ခိက့ၤဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်လီၤဆိလိာ်သးဒီးပတၢ်ပဲလီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်လၢအလီၤဆိလိာ်သးန့ၣ်လီၤ.ခဲအံၤ,ပထံၣ်ဘၣ်ပုၤကညီသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်အိၣ်ပုၤခါ,ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ပုၤခါ,လၢလံာ်စီဆံၣ်ပူၤပာ်ဖျါဝဲတဘျူးတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အသိး, ပမ့ၢ်သ့ၣ်ညါလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကစၢ်ယူၤကတီၢ်တၢ်ဒီးအံၤဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်ဒီး,ပသ့ၣ်ညါသ့ၣ်စ့ၢ်ကီးလၢကစၢ်ယူၤကတီၢ်တၢ်ဒီးပုၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးပက့ၢ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲက့ၤလၢပကစၢ်အတၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်လၢပလီၢ်ပက့ၢ်ပသန့ၣ်ဒ်ပဝဲလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ကစၢ်ယူၤဟ့ၣ်လီၤပုၤလၢညါတစါတၢ်ခဲလၢာ်လၢအိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လီၤလီၤဆိဆိဒီးကစၢ်ယူၤစ့ၢ်ကီးအံၤဒ်ဒီးဝဲလၢပကဘၣ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲက့ၤဒ်ပုၤလၢညါစါအံၤလီၤလီၤဆိဆိန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၢမ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်လၢပဂီၢ်လၢ,ပကဖးလံာ်စီဆံၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးလၢအဘၣ်ဒီးပက့ၢ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲက့ၤလၢပတၢ်အိၣ်မူပူၤလၢက့ၢ်လီၤလီၤဘၣ်ဘၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

Dr. Craig S. Keener

တၢ်အဒိဖဲ,အုးဖူးဖူး၅,၉...စါပီလူးတဲဘၣ်ဃးဒီးပုၤအိၣ်ဝဲခံကလုာ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲစံးဝဲ...ကုၢ်သ့ၣ်ဒ်,စ့ၢ်သုကစၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဖဲတၢ်ညၢာ်အံၤ,လၢတၢ်ပျံၤ,ဒီးတၢ်ကနိးလၢသုသးဒီးပျံၤညါ,ဒ်လၢခရံၣ်အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.ဒ်သုစ့ၢ်န့ၣ်ကစၢ်ခရံၣ်အသိးန့ၣ်.... ဒီးကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် မၤဘၣ်သုကုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်တမံၤဃီအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. (အုးဖူး ဖူး၅, ၉)

ဖဲပဝဲအါဒ်အါကဖးလံာ်စီဆံၣ်ဆၢဝဲအံၤဒီး, ပသ့ၣ်ညါဒီးပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးလၢ စါပီလူးအတၢ်ကတီၢ်လၢ အဘၣ်ဃးဒီးကုၢ်ဒီးကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်ပျိာ်အုးဖူးပူၤန့ၣ်လီၤ.စီဖျိလၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပတၢ်လဲၤစီဖျိလၢအမ့ၢ်ကုၢ်ဒီးကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အ

တၢ်လဲၤခီၣ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်အသိၣ်,ဖဲပဖးလံာ်စီဆံၣ်အံၤဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအကီၢ်လၢပတၢ်အိၣ်သးလၢပကဘၣ်က့ၤထီၣ်ကၠိၣ်က့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပထံၣ်ဘၣ်လၢညါတၢ်န့ၣ်ပုၤအိၣ်ဝဲအါကလုာ်အမ့ၢ်အါန့ၣ်ဒီးပစါခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အသိၣ်,တြားလၢပဘၣ်ဃုမၤလိန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤခီၣ်,လၢန့ၣ်ယၢဖျိတၢ်စါဆၢကတီၢ်,လၢအးဖံးဂူးအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ဝဲအါလီၤခံးဒီးပကသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤပလီၤသးဒီးပုၤလၢမုၢ်မဆါတန့ၣ်အံၤဒီးန့ၣ်ပၢၢ်ဘၣ်ဃးဒီးစါပီလူးအတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးယွၤဂ့ၢ်ပီညါသ့ၣ်တဖၣ်, လၢလံာ်စီဆံၣ်အံၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

အါစုအါတၢ်ဖျိ, ဖဲပဂ့ၢ်ကျဲးစးဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်ဘၣ်ဃးဒီးလံာ်စီဆံၣ်အသိၣ် လၢပကဘၣ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲအံၤဒီးလဲၣ်အဂ့ၢ်, တၢ်လၢပဘၣ်က့ၤဆၢၣ်မဲာ်အံၤညါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ, “ တၢ်အိၣ်သး ” (context) န့ၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်မူပိာ်ထွဲလံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်တၢ်အိၣ်သးထဲလဲၣ်ထဲလဲၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်သနီၤက့ၤ,မ့ၢ်တၢ်လၢအသ့ထီၣ်ဒီးပတၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်မၤသးသ့ၣ်တဖၣ်တလီၤပလီၤလိာ်သးဒီးပတၢ်အိၣ်သးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.အါစုအါတၢ်ဖျိပတုၤဘၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်ဖဲစါပီလူးတဲဘၣ်စါတံၢ်မသးဖိလၢကဘၣ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ကူးတရံးလၢတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးစါပီလူးတဲကဒီးဝဲလၢအဂၤတခါတဲဘၣ်ဝဲအပူၤမၤသကိးတၢ်ကျိတဂၤလၢကဘၣ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ကူးတရံးလၢတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အသိၣ်ဒီးပမ့ၢ်က့ၤကဒါက့ၤစါပီလူးအတၢ်မၤတခါအံၤက့ၤဒီးသန့ၣ်ထီၣ်က့ၢ်သးလၢခဲခါတၢ်အိၣ်သးအစီခိၣ်,ဒီးတၢ်ဆၢတဲာ်ကအိၣ်ဝဲလၢအဘၣ်ဒီးတနီၤကမၣ်န့ၣ်လီၤ.စါပီလူးတဲကဒီးဝဲစါတံၢ်မသးလၢ,ကဘၣ်ဟံးန့ၣ်တၢ်ကူးတရံးဝဲဒီးဒီးလဲၤမၤတၢ်သးခုကစီခိၣ်လၢပုၤယုၤအဖဲအကျိတၢ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.အဝဲအံၤခဲလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်မၤတၢ်သးခုကစီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးလၢအဂၤတခါစါပီလူးတဲဘၣ်ဝဲစါတံၢ်တူးလၢသ့တဟံးန့ၣ်တၢ်ကူးတရံးတဂ့ၢ်,ခီဖျိလၢပုၤလၢအမၤပံးန့ၣ်တၢ်ကူးတရံးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢ,တၢ်ကူးတရံးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢကဆၢပုၤလၢတၢ်အုၢ်က့ၤခိၣ်က့ၤအသိၣ်,ဒီးအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအထီၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်သးခုကစီအသိၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဝဲအံၤအသိၣ်,ပကဘၣ်ဃုသ့ၣ်ညါစါလၢညါအတၢ်အိၣ်သးဒီးလံာ်စီဆံၣ်အံၤဝဲအံၤပကဘၣ်အိၣ်မူပိာ်ထွဲအံၤဒီးလဲၣ်လဲၣ်အဂ့ၢ်,ဒီးပကဘၣ်ပဲာ်ထံၣ်နီၤဖးအံၤန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အသိၣ်အလီၤအိၣ်ဝဲသပုၤကတၢ်လၢ ပကန့ၣ်ပၢၢ် စါလၢပုၤအတၢ်အိၣ်သး တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီး ပကဘၣ်န့ၣ်ပၢၢ်လံာ်စီဆံၣ်အံၤပညါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

Dr. Dan Lacich

ပုၤအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ရ့ၤပုၤဆူးပုၤဆါ,ပုၤက့ၢ်ဂီၤတလၢပုၤ,ပုၤအဆူၣ်,ပုၤအစၢ်,ပုၤထူးပုၤတီၤ,ပုၤဖျိပိယာ်ဖိ,ပုၤသးစၢ်,ပုၤသးပုၤ,မိၢ်,ပၢ်,ဒီပုၤဝဲၣ်မုၢ်,ဒီပုၤဝဲၣ်ခွါ,လၢအအိၣ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်ပုၤစါဆၢကတီၢ်န့ၣ်,ကဘၣ်ဟံးဃးအိၣ်မူပိာ်ထွဲဝဲအတၢ်န့ၣ်လံာ်စီဆံၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်စါဆၢကတီၢ်အသိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဒီး,တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်လၢအလီၤပလီၤလိာ်သးဒီးပုၤသ့ၣ်လၢကျဲတဘိတံ, ဖဲပဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ပဂ့ၢ်ကျဲးစးအိၣ်မူပိာ်ဖျိထီၣ်လံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်အံၤ, လၢပစါဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အသိၣ်ဒီးနီၤကစၢ်တၢ်ပာ်သးတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလၢစါလၢအပူၤကွဲာ်တခါအံၤဒုးကတီၢ်ထီၣ်ပမဲာ်လၢပကဘၣ်မၤလိန့ၣ်လံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်အိၣ်ပညါလၢတၢ်သ့ၣ်အုၢ်တဲၤသးအုၢ်တဲၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

CONCLUSION (တၢ်ကတီၢ်လၢခံ)

လၢတၢ်မၤလိဝဲအံၤအပူၤ,ပမၤလိဃုသ့ၣ်ညါတ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးဘၣ်မန့ၣ်လၢပုၤပိာ်ကစၢ်ခရံၣ်ခံသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဘၣ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤလိလံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်အယွၤဂ့ၢ်ပီညါလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤလိဘၣ်ဃးစ့ၢ်ကိး လံာ်စီဆံၣ်အသိၣ် အတၢ်ထိးဘၣ်ပုၤဒီးအတၢ်စိတၢ်ကမီၤ, ဒီးပထံၣ်ဘၣ်လၢပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤပသးအါထီၣ်လၢတၢ်မၤလိလံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်အံၤ,မ့ၢ်လၢလံာ်စီဆံၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲကစၢ်ယွၤတၢ်မူအသိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးပဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးစ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်တစါဘၣ်တစါ,တၢ်ဆဲးတၢ်လၢလုၢ်လၢ်ထူသန့ၣ်,နီၤတဂၤအတၢ်လီၤပလီၤလိာ်သးဒီးတလီၤပလီၤလိာ်သး,လၢလံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်စါဆၢကတီၢ်ဒီးပစါပဆၢကတီၢ်အဘၣ်စၢၤလၢအဟ့ၣ်ပုၤသးသဟီၣ်လၢပကသ့ၣ်ညါဒီး ဒုးဘၣ်ထွဲဒီးအိၣ်မူမၤထွဲ ဒ်ယွၤဂ့ၢ်ပီညါလၢလံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်ပူၤတဲဘၣ်ပုၤအသိး န့ၣ်လီၤ.

လံာ်စီဆံၣ်အသိၣ်အံၤ,မ့ၢ်လံာ်တဘျီလၢအတကၢကီၢ်လီၤကံးဒီးတၢ်ဆဲးဆဲးကိာ်ဖိတခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်ကစၢ်ယွၤဟ့ၣ်လီၤအကလုာ်ကထိလၢအတၢ်အိၣ်ဖျိအဂီၢ်အသိး,ပကဘၣ်ကတဲၤကတီၢ်သးလၢပကဘၣ်ဃုန့ၣ်ပၢၢ်အံၤဒ်ပန့ၣ်ပၢၢ်သ့ၣ်အသိးအလီၤအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.ပကက့ၢ်ဒီးတၢ်လၢအဂ့ၢ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အါခါလၢတၢ်မၤလိလၢကတဲၤအသိကဒီးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဘျီတၢ်ဖျိအိၣ်အါမးလၢခီဖျိလၢပတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်လံာ်စီဆံၣ်အံၤပညါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအသိ,ဒီးအိၣ်မူပိာ်ထွဲအံၤအသိန့ၣ်လီၤ. ဒီးပကထံၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်ဆၢကတီၢ် တဘျီဘၣ်တဘျီလၢ ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢ ပကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤအးလီၤပသးလၢတၢ်ဃုမၤလိန့ၣ်ပၢၢ် ဘၣ်ဃးယွၤဂ့ၢ်ပီညါလၢလံာ်စီဆံၣ်အသိတကၢတြုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.